

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 240

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi Nrul 1 a:

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Politica românească

Zilele trecute un ziar german a publicat un articol despre atitudinea României față de evenimentele timpului din urmă. Acest articol are, și pentru noi, o însemnătate cu atât mai mare, cu cât, în legătură cu acea atitudine, se vorbește acolo și despre „aspirațiunile naționale” ale regatului vecin, aspirațiuni cari ar cuprinde în cercul lor întru câțva și soarta noastră, a românilor din afară de regatul de astăzi al României.

„România, — zice articolul ziarului „Hamburger Nachrichten”, — e unica țară, din colțul agitat al sud-vestului european, care nu se gândește la vre-o aventură, și care se așteaptă la foarte puțin folos dela o eventuală conflagrațiune generală”...

„Dar, — se întreabă apoi ziarul citat, — să urmeze oare de aci că România n'ar avea aspirațiuni naționale? Nici de cum. Statul român are o populațiune de 7 milioane de suflete, iar în jurul lui locuiesc în cifră rotundă alte 7 milioane de români (4 milioane în Austro-Ungaria, 2 milioane în Basarabia iar 1 milion în Serbia, Bulgaria, Macedonia și Grecia). În total dar, fără exagerare, 14 milioane de români.

„Dacă aruncăm o ochire asupra hărții etnografice a sudului Europei, vedem în mijlocul elementului slav de toate naționalitățile, o mare pată albastră, care reprezintă românismul.

E firesc dar să ne așteptăm dela acest puternic mănunchiu să-și afirme odată și odată politica lui națională...

„... Și cu toate acestea, nici românii din regat, nici cei de peste hotare, n'au dus până acum o acțiune așa zisă iredentistă. Ei nu se gândesc să aducă vătămare nici unuia dintre vecinii lor. România nu țintește la încorporarea provinciilor vecine, dintre cari unele i-au aparținut altădată, — pentrucă ea cumpănește bine lucrurile”...

Trecând la situația actuală, ziarul german arată cum întreaga peninsulă balcanică e din nou în plină fierbere, cum se pare iarăș că antagonismul austro-italian ar putea intra într'o fază acută și din nou se accentuează că Austro-Ungaria nu s'ar putea desinteresa de tot ce ar putea duce la posibile schimbări în configurațiunea sudestului Europei... „Și, adaugă apoi, — în asemenea împrejurări cât de lesne i-ar fi României, care pe de o parte are legături de rasă cu Italia, iar pe de alta comunitate de credință religioasă cu țările din Balcani, să provoace un războiu în contra Turciei, iar ca mâine să îndrepte armele împotriva Austro-Ungariei! Presa bulgărească și cea sârbească nu odată au ridicat chestiunea, că de ce România nu se unește cu Bulgaria, Serbia, Muntenegru și Albania și de ce nu se gândește să câștige de partea sa pe unele din naționalitățile din Austro-Ungaria, în ve-

derea recuceririi Bucovinei și a Transilvaniei. România ar putea să aibă astfel de năzuințe, pentrucă, în afară de o alianță cu Statele balcanice, ar putea conta și pe concursul Italiei”...

Ne oprim aci ca să spunem, că știm și noi cum mai ales în Bulgaria este o părere ce se manifestă adesea obștește, cumcă cea mai indicată politică de viitor, politica națională, a României, ar fi aceea de a căuta, prin înțelegere și alianță cu statele slave și cu Italia, să ajungă, după desmembrarea Turciei, la acea a Austro-Ungariei și pe această cale, găsindu-și compensațiunea într'o „Românie mare”, să nu aibă așadar nici ea nimica de întâmpinat împotriva unei „Bulgarii mari” sau a unei „Sârbii mari”... Da, așa pot să creadă bulgarii sau sârbii că ar fi firesc și indicat să se îndrepteze directiva aspirațiilor, și deci a unei politici românești de viitor... Dar cine ar mai putea admite, ca asemenea căi și scopuri să cuprindă și să stăpânească, în realitate, cugetarea românească?...

Lucru curios! știți cine?... Unii dintre... concetățenii noștri maghiari; — ba chiar dintre aceia cari actualmente dominează cu părerile lor, cu felul lor de a vedea, asupra opiniei lor publice.

În adevăr, nu vedeți cum zilnic aceia își dau toată osteneala să facă a se acredita părerea, că aspirațiile noastre, ale românilor, ar fi cu ade-

Uriășul egoist.

de O. Wilde.

Totdeauna, când se întorceau copiii dela școală, după amiazi, li-se făcuse obiceiul, să meargă la grădina uriașului, pentrucă să se joace acolo.

Era o grădină frumoasă și mare, cât vedeai cu ochii, și plină cu iarbă verde și moale. Printre fricilele de iarbă, ici și colo, schinteiau flori vii, tocmai ca niște stele, iar 12 caiși cum da primăvara, înălbeau de floare și toamna stau să li-se rupă ramurile, așa erau de încărcăți cu cele mai frumoase caise. Printre frunze, ciripeau pasări, ce cântau uneori atât de dulce, încât copiii oprindu-se din joc, incremeneau cu gura cascătă, la ele. „Ce fericiți suntem noi”, își spuneau ei, unul la celălalt.

Într'o bună zi, se întoarse uriașul acasă, pe neașteptate. Se dusese să-și mai vadă pe Oger, prietenul său din *Coronal*, la care a rămas tocmai șapte ani impliniți. După ce au trecut acei șapte ani, uriașul s'a gândit să-i spună prietenului tot ce avea pe inimă, și deoarece talentul său de conversat și povestit, era foarte mic, se hotărî să se întoarcă acasă. Când ajunse la poarta castelului său, dete cu ochii de copii, jucându-se voioși în grădină.

„Păi, ce faceți aici?”, le strigă uriașul, supărat foc. Copiii înspăimântați, o tuliră repede de acolo. „Grădina mea, e grădina mea, să știți”, a dause uriașul, „trebuie să-și însemne ori și cine, că numai eu singur am voie să mă joc prin ea.” După

aceea făcu uriașul un zid mare, împrejmuid grădina și bătu pe el o publicațiune, de conținutul următor:

**Trecerea prin grădină
este strict interzisă!**

Era, cum s'ar zice, tocmai un uriaș foarte egoist.

Sărmanii copii, nu știau acum pe unde să se mai joace. Au cercat ei, s'o ia așa *razna* pe strade, dar nu le convenea, deoarece erau pline de praf și de pietre ascuțite și nu le plăcea. După ce eșiau din școală, și-era mai mare milă, să-i vezi cum ocoleau sfoși, pe după zidul înalt, vorbind despre grădina frumoasă, ce se afla peste zid. „Ei, ce fericiți eram noi odinioară acolo”, spuneau copiii.

Apoi veni și primăvara cu pomi înfloriți și cu pasări gureșe, în toată țara. Numai grădina uriașului egoist, era stăpănită tot de iarnă. Pe sărmanele pasări nu le lăsa inima să cânte, pentru că lipseau copiii, iar merii și perii uitaseră de tot să înflorească. Odată, cu toate astea, o floare din curiozitate, își ridică peste iarba uscată, căpșorul.

Dar când a văzut publicațiunea s'a speriat așa de tare și a prins-o așa o milă față de copii, încât repede se ascunse din nou, în pământ și a dormi mai departe. Singurii oameni, ce se simțeau foarte fericiți între ziduri, erau omătul și gerul. „Pe semne, primăvara și-a cam uitat de grădină”,

strigară ei, păi, așa, o să trăim bine, cât o ține anul de lung! Omătul, întinsese peste iarbă o blană albă, mare și gerul spoi toți pomii, cu argint. Și ca să nu se plictisească, au chemat la urmă la povești și crivățul, ca să vie la ei. Când sosi crivățul, era tot învălit de jos până peste urechi cu blăni și ermeline și tipa nene, prin grădină, ziulica întreagă, cât îl lua gura, de stingea toate focurile din casele oamenilor. „Da știți că e bine aici”, spunea el, „trebuie să chemăm acum ca să ne vadă și grindina”. Și veni și grindina. De câte trei ori pe zi, răpăia pe coperișul casei, până ce spărgea aproape toate țiglele, și apoi numai că fugea prin grădină în toate părțile, cât putea mai repede. Pe trup purta o haină sură, iar suflarea îi era rece ca de ghiată.

Uriășul egoist, sta după geam, la căldură și se uita trist la grădina albă și friguroasă. „Nu înțeleg”, spunea el, „pentru ce întârzie în anul acesta, atât de mult și primăvara! Sper ca vremea asta să se schimbe cât mai de grabă”.

Dar nu sosi nici primăvara și nici vara. Toamna uitase în fie ce grădină, fructe aurii, numai în grădina uriașului nu lăsase nimica. „E prea egoist”, a spus toamna. Astfel a rămas acolo tot iarnă și crivăț, iar grindina și omătul, dăntau sălbatic, pe sub pomi.

Stând într'o zi uriașul treaz, în pat, auzi deodată o muzică minunată, îi suna așa de dulce în urechi, încât socotea el, că trec muzicantii regelui, pe lângă casă. Dar de fapt, era numai un sticlete, ce-i ciripia lângă geam. Trecuse atâta vreme, de

varat acelea de „încorporare la România a părților din Ungaria locuite de români“?... Această intenție ni-se atribuie pe fața și cu orice prilej, nouă de aci, celor de dincolo. Și ce dar să însemneze altceva, decât că de bună seamă și aceia cari ne fac și susțin împotriva noastră mereu asemenea procese de intenții, socotesc, ca și bulgarii și sârbii, că aceea ar fi politica indicată, politica firească, de viitor a nației românești de pretutindeni?... Deosebirea e numai că bulgarii și sârbii o dau ca îndemn, ca încurajare românilor, pe când rățacitorii opiniei publice maghiare o prezintă ca primejdie ascunsă, dar fatală, ce ar amenința, între altele și... ideea de stat maghiar.

Dacă n'ar fi cu adevărat credința aceasta și a agitatorilor maghiari soviniști, că ar fi *natural* ca românii să se gândească la ceea spre ce ar vrea să-i îndemne bulgarii și sârbii, — atunci ce oare alt i-ar îndreptăși să iasă la iveală cu *acuzări* de felul acesta? *Nimica*, — fiindcă în realitate românii *nu cred* și deci nici nu manifestă prin nimic credința, că aceea ar fi politica ce li-s'ar impune, pe care le-o recomandă vecinii dela sud, și de care se *tem* unii dintre concetățenii noștri maghiari.

Aceasta o spune și ziarul german pe care l-am citat. — „România însă, zice el, nu nutrește astfel de planuri. Ea socotește deopotrivă de necesară, în chiar propriul ei interes, atât existența Turciei, cât și aceea a monarhiei habsburgice ca mare Putere“...

Da, așa este; *însă*...

Lucruri pe cari le spunem și noi de atâta vreme, sunt celece urmează, și cari, vedem cu cea mai mare părere de bine, că prind consistență tot mai multă și în convingerea opiniei publice a unei țări, care în definitiv este punctul cel mai puternic de razăm al actualei configurațiuni ce asigură echilibrul, și cu el pacea europeană:

„Totuși, nesăbuita politică de maghiarizare din Ungaria nu e de natură a întări legăturile dintre România și Austro-Ungaria... E de sperat că această provocățiune sistematică din partea maghiarilor se va curma odată și odată... Aceasta este și în interesul monarhiei habsburgice, pentru care atitudinea maghiarilor constituie o mare primejdie...“

„România, care nu se consideră ca stat balcanic, ci ca țară occidentală, vrea să stea liniștită, — dar nu înțelege menținerea liniștii cu prețul exterminării românilor din alte țări“...

Anexarea Tripolitaniei

O victorie a latinismului

(*) Un edict al regelui Victor Emanuel III a declarat Tripolitania anexată la Italia. Fosta provincie turcească este legată de aici înainte, cu legătura indisolubilă a sângelui vărsat, de regatul italian.

Anexarea Tripolitaniei este un eveniment important nu numai pentru poporul italian, care câștigă în chipul acesta un teren imens și fertil unde și vor consuma energiile generațiunile viitoare, dar important și pentru politica europeană, căci el este un nou semn al slăbirei Turciei.

Să vedem în primul rând ce însemnătate are anexarea Tripolitaniei pentru neamul italian.

Suprapopulațiunea Italiei este un lucru cunoscut. Dacă sudul regatului dispune încă de terenuri necultivate, de o bogăție de teritoriu destul de mare, situațiunea în nord este cu totul alta. Piemontul și Lombardia sunt suprapopulare și *industrializarea* acestor două ținuturi cari acum câteva zeci de ani nu dădeau decât produse agricole, este semnul cel mai vădit că populația sporind traiul s'a îngreunat și agricultura nu mai este suficientă spre a nutri poporul italian din acele părți.

În Veneția, Romagna, Modena, la Bologna și în Udine, la Genova, la Mantova

suprapopulațiunea este evidentă. Aceste ținuturi precum și regiunea Pisei și a Neapolului dau contingentul cel mai mare de *emigrați*.

În Italia de nord este un curent de populare îndreptat spre nord. Italienii pătrund în sus, în interiorul Austriei (Tirolului) și Elveției cucerind mereu teren prin văile râurilor din Alpi. Acesta este o dovadă despre puterea de expansiune a poporului italian.

În fiecare an se revarsă asupra întregului glob un contingent de sute de mii de emigrați italieni cari nu găsesc de lucru în patrie și trebuiesc să-și câștige existența la mii sau zeci de mii de kilometri departe de cerul senin al Italiei... În fiecare toamnă pleacă din Italia în Argentina zeci de mii de lucrători italieni cari fac munca secerșului și a treeratului în această bogată republică a Americii de sud. Norocul este că majoritatea imensă a acestor lucrători se întorc în patria mamă cu banii agonisiți și *sporesc*, cu milioanele lor încasate ca salarii, *capitalul național*.

Dar nu toți italienii emigrați imită exemplul fraților lor din Argentina. Câte zeci de mii de italieni părăsesc Italia spre a nu se mai întoarce acasă, câți nu se prăpădesc prin mine, prin carierele de piatră, la construcțiunile de poduri, de șosele sau de clădiri mari prin țările unde se construiește mult! Alții cari nu-și pierd viața își cheltuesc avutul sau, în cazul cel mai bun, se stabilesc și trăiesc mai departe acolo unde soarta le-a hărăzit o sursă de existență.

Astfel se formează acele *mici* și numeroase *colonii* de italieni, cari împestrează sporadic multe din țările de pe glob.

Faptul acesta însă însemnează o *pierdere națională* mare pentru Italia. N'ar fi o pierdere dacă aceste forțe risipite, desagregate, ar fi adunate la un loc, formând o colonie mai mare care să poată fi considerată ca o fiică a patriei mame, ca o țară pe a cărei forțe și pe a cărei ajutor Italia să poată conta oricând.

Afară de deșarta Massana și de nepri-

când nu mai auzise cântecul paserilor, în grădina sa, încât ciripitul sticletului i-se păru, că e cea mai frumoasă muzică din lume. Atunci, ca prin vrajă, grindina încetă să mai danteze pe coperiș, de-asupra capului, și crivățul nu mai urlă în grădină, iar o adiere parfumată, se furișă pe lângă patul lui, prin geamuri. „Socoteam eu, că în fine tot o să sosească primăvara“, spuse uriașul, apoi sări repede din pat și se uită afară.

Ce văzu?

Era ceva minunat. Printr'o gaură a zidului, băieții pătrunseseră în grădină și acum călărau pe ramurile pomilor. În fie ce pom, cât putu vedea, se afla câte un copilăș. Și pomii se simțiau atât de fericiți, cu copiii pe ei, încât se gătiseră cu flori și petale, și își legău pașnic, brațele, peste capetele copiilor. Paserile zburau și ciripeau vesele, iar florile se uitau gales din iarba verde și râdeau. Era o priveliște splendidă. Numai într'un unghiu al grădinii, tot mai stăpâna încă iarna. Era chiar cel mai depărtat unghiu al grădinii, și acolo se afla un băiat mic, așa de mic încât nu ajungea să se apuce cu mâinile de ramurile mărilor. Astfel plângea trist și da ocoale în jurul pomului. Sărmanul mă, gemea, acoperit cu totul, de omăt și de ghiță, iar crivățul sufla și mugea cumplit, ca un taur, în preajma lui. „Sue-te sus, băiețu“, îi zicea pomul, aplecându-și cât putu mai jos, ramurile, cătră el. Copilul, însă era prea mic.

Înima uriașului se topea de veselie, văzând ce se întâmplase afară. „Cât de egoist am fost eu“, apune el. „Acum de-abia înțeleg, de ce n'a voit

să vină primăvara. Dar știu ce să fac. Am să urc pe copilul cel mic, în vârful pomului, apoi am să dărim zidul, și grădina mea să fie de-aci înainte, pentru totdeauna, o localitate publică, de joc“. Îi părea foarte rău, că fusese atât de egoist.

Atunci cobori scările palatului său, deschise foarte cu grijă poarta și intră în grădină. Dar când îl văzură copiii, se speriară așa de tare, încât fugiră grămadă, cu toții și îndată veni din nou iarna peste grădină. Numai băiețușul acela mic, nu fugi, deoarece fiindu-i ochii plini de lacrimi, nu văzuse pe uriaș, când a sosit. Și uriașul se furișă tiptil pe la spatele lui, îl cuprinse cu blândețe în brațe, îl puse pe palmă, și-l urcă în măr. Deodată, pomul se acoperi cu flori și veniră o droaie de pasări și începură să cânte, iar copilul își întinse amândouă brațele, încinse cu ele gâtul uriașului, și-l sărută drept pe buze. După ce văzură copiii ceilalți, că uriașul nu mai e supărat, au dat cu toții în grădină, și dinpreună cu ei, veni voioasă și primăvara. „Aceasta, să fie de-acum înainte, dragi copii, grădina voastră!“, le spuse uriașul. Apoi luă un par mare și dărmă toate zidurile. Când trecură, la nămieț, oamenii cătră piață, văzură cum se juca în grădină uriașul, împreună cu copiii și grădina lui, era cea mai frumoasă din toată lumea.

S'au jucat bine toată ziua, iar cătră seară au venit copii să-și ia rămas bun, dela uriaș.

„Dar soțul vostru cel mai mic, unde-i“ îi întrebă uriașul, băiețușul, pe care l-am ridicat pe

pom?“ Uriașul îl avea mai drag, decât pe toți ceilalți, deoarece îl sărutase.

„Nu știu unde e“, răspunseră într'un glas, copiii, o fi plecat!“

„Să-i spuneți, că mâine negreșit să vină iară“. Dar copiii i-au răspuns uriașului, că ei nu știu unde locuiește băiatul și că mai înainte de asta, nici nu-l văzuseră vre-odată. Uriașul era foarte prietenos cu toți copiii, dar mai tare îi era dor de micul său amic, și aducea de multe ori vorba, de el. „Ce bucuros aş vrea să-l mai văd încă odată“, obicinuia el să spună, cătră ceilalți copii.

Trecură ani mulți de-atunci și uriașul se făcu bătrân și slăbi. Nu mai putea face călătorii ca altădată și astfel ședea și el în jețul său, lângă vatră, privind cum se juca copiii și admirând grădina. „Am foarte multe flori frumoase“, spunea el, „dar copiii sunt cele mai frumoase din lume“.

Intr'o bună dimineață, pe când se ridica din pat, se uită prin geam afară. Acum nu-i mai era urâtă iarna, deoarece știa el că florile vor răsări din nou. Deodată își frecă ochii cu podul palmei, și se uită mai bine, și se uită lung, prin grădină. Ce văzu era de fapt foarte minunat! În cel mai depărtat unghiu al grădinii, se afla un pom acoperit tot, cu flori albe, strălucitoare. Ramurile, fi erau din aur curat și fructe de argint, atârnavu de pe ele în jos, iar sub pom se afla băiețușul, pe care îl avea așa de drag.

Uriașul cobori repede scările și alergă în grădină. Fugi, prin iarbă, și se apropie de băiat. Dar când ajunse aproape de el, i se roși deodată

mitoarea Eritreia, lângă marea Roșie, Italia nu mai are alte colonii. Ori acestea două nu sunt nici pe departe suficiente spre a servi ca debușeu forțelor supraproductive ale Italiei. Se știe pe de altă parte, că încercarea Italiei de a cuceri Abisinia și a se stabili acolo, a eșuat într'un chip dureros.

Rămânea Tripolitania. Era o țară legată de latinism prin trecutul ei glorios din antichitate, prin imaginea Cartaginei învinse de Roma, prin amintirea coloniilor latine ce înfloreau odată acolo.

Era firesc, apoi, ca Tripolitania să devie italiană și din cauza situației ei geografice: este peste drum de Italia. În sfârșit faptul că barbara Turcie neglijase această țară lăsând-o în părăgînire și în întunecul inculturii, era un motiv foarte puternic ca Italia să pună mâna pe această moștenire latină.

Pământul ei este fertil. Ea era numită odată grânarul Romei, tocmai ca înainte Sicilia și mai apoi Egiptul. Oaze frumoase cu palmieri roditori fac uitate deșerturile dintre ele. Unele oaze sunt de mărimea unui județ sau chiar a unui district. Poporul italian a pus stăpânire pe o țară bogată, care va fi o bună colonie.

Iată, în câteva linii, însemnătatea anexării Tripolitaniei pentru poporul italian. Pentru politica europeană amputarea Tripolitaniei dela corpul imperului otoman are o însemnătate banală: o nouă dovadă a decadenței continue a Turciei.

Regimul tinerilor turci, oricât de civilizată, de just și de inteligent a fost, n'a putut repara greșelile trecutului, comise de șirul lung de sultani, cari în timpul avântului Turciei voiau să cucerească lumea întreagă iar mai târziu, în timpul decadenței imperiului, voiau să asuprească la infinit pe creștinii de sub stăpânirea lor.

Turcia își ispășește acum, încetul cu încetul, păcatul tinerețelor ei. Nimeni, nici o putere, nu va putea împiedeca evoluțiunea firească a acestui stat. După epoca de splendoare și cea de stagnare a trebuit să urmeze decadența, ruina. Un neam barbar

fața de mânie și încep să strige: „Cine a cutezat să te rănească? De fapt în palmele copilului, se afla semnul a două cuie și semnul a două cuie, se afla și în tălpile dela picioare.

„Cine a îndrăznit să te rănească băețas?“, strigă furios uriașul. „Spune-mi, cine a fost, ca să-mi iau sabia cea mare și să-l sfășiu de viu!“

„Nimeni“, răspuse copilul, „acestea, sunt numai rănilor iubirei.“

„Cine ești tu?“, îl întrebă uriașul, părându-i rău și înghinunchind înaintea băiețasului.

Copilul, îi șopti, răzând: „Tu mi-ai dat voie odată, să mă joc în grădina ta, nu-i așa? Azi să vii și tu împreună cu mine în grădina mea, și aceea se cheamă raiul!“

Când veniră fugind, copiii, după amiază în grădina, au aflat pe uriaș mort, sub măr, acoperit din toate părțile, cu petalele albe ale florilor...

Trad. de Dr. I. Broșu.

a voit să stăpânească neamuri mai culte, le-a stăpânit timp de secole prin puterea iataganului, dar aceasta era o situațiune forțată și trebuia să înceteze.

Tripolitania este pierdută pentru Turcia. Semiluna se mai menține acolo grație vitejescului fanatism al triburilor arabe, dar în curând va suna ora când armata turco-arabă, extenuată, ne mai primind munițiuni, hrană și ajutoare, va trebui să capituleze în fața trupelor de bersaglieri cari primesc mereu întăriri de acasă.

Nu încapă îndoială că Italia va transforma anexarea, care acum nu există decât pe hârtie, într'o anexare reală, efectivă. Decretul regelui Victor Emanuel III va fi adoptat de parlamentul italian și trupele și administrația își vor face datoria spre a da tărie voinței națiunii italiene.

Noi românii, cari suntem frați de sânge ai italienilor, nu putem decât să salutăm cu bucurie cucerirea aceasta latină. Ea este — întocmai ca cucerirea Marocului de către francezi — un nou semn că nobilitatea latină n'a pierdut încă vigoarea ei, vigoarea, entuziasmul, dorul de cucerire și de a lupta pentru frumos și pentru bine, pentru civilizație, calități cari au caracterizat-o totdeauna.

O sărbătoare fără pereche unui patriot fără seamăn.

„Lipsit de iubire, căci n'avea pe nimeni în lume, iubitor de singurătate, în neputință sufletească de a-și creia o soartă mai fericită, el știa, că'n această ordine a realității, nu-l va întâlni nici un zâmbet și nici o lacrimă — neîubit și neurit de cineva, se va stinge asemenea unei scânteii, după care nu n'treabă nimenea, nimenea în lume. Casa lui de pustnic, un colț întunecos și pînjenit de arhiva unei cancelarii și atmosfera leneșă și flegmatică a cafenelei — asta era toată viața lui.“¹⁾

Sub imaginea tânărului și tristului Dionis, cu stigmatul melancoliei pe frunte, orfan în mijlocul lumii în care-i fusese dat să trăiască, a trecut prin viață, observat puțin de tot, și stingându-se, a lăsat viitorului grija recunoștinței ce i-se cuvenea. An cu an, a adus ceva în plus la admirația datorită poetului neîntrecut, ceva'n plus la păcatele acelora ce nu l-au recunoscut la vreme. De unde la moartea lui, după atâta trudă și suferinți din cauza oamenilor, nu fusese urmat la mormânt decât de prea puțini prieteni și admiratori, astăzi în toate colțurile unde simte o inimă sau se mai frământă o cugetare a românilor, gândul redesteptat pentru acest mare gânditor, inima înălțată pentru acest mare poet, au făcut să răsune cu sinceritate și cu înțelegere admirațiunea ce i-s'ar fi cuvenit de atâta vreme.

Ar însemna însă dela început, că n'am înțeles sufletul scriitorului pe care-l sărbătorim, încercând să amintim despre viața și opera lui. Da. Dar socot, că după o educațiune intelectuală de 20—30 de ani dela epoca în

¹⁾ Ed. Șaraga, p. 36. (Sărmanul Dionis).

care a trăit Eminescu până astăzi, mintea noastră știe să facă deosebire între o sărbătoare de paradă și o sărbătoare cu adevărat sufletească. Și dacă priceperea sau cultura noastră nu se poate ridica la înălțimea operei marelui scriitor, cel puțin o parte din aceste lipsuri va fi împlinită de avântul și sinceritatea inimilor noastre.

Motivul general pentru care sărbătorirea lui Eminescu și-ar menține valoarea oricând și oriunde, este puterea temperamentului lui refrânt în opera înfăptuită. Fiecare din noi găsim în viața pe care am trăit-o sau o trăim, părți asemănătoare cu viața lui Eminescu, mulți au concretizat în scrieri literare simțiri și gândiri ca Eminescu, dar nimeni n'a ajuns, ca el, ca în mijlocul vieții pe care a avut-o, uitându-se prea mult pe sine să fie atât de preocupat de alții și mai presus, de neamul său; și iarăși nimeni n'a ajuns să concretizeze pentru vecie, în poezii și scrieri, gândiri adânci și simțiri generale omenești ca el, într'o haină nouă și artistică.

O întreagă literatură se dezvoltă cu el și sub influența lui, în razele poeziei române vezi bine, că unda lui e cea mai intensă, limba lui e din cele mai pătrunzătoare, cu el ne cunoaște lumea cultă, și să rămâi nepăsător, să nu te cutremuri de amintirea numelui lui!

Sărbătorind pe Eminescu, sărbătorim trecutul. Sărbătorim o culme a mișcării noastre culturale, care s'a îndrumat sub puterea extraordinarei lui personalități. Și nu e nimic mai înălțător și mai instructiv, mai ales pentru sufletele tinere, decât această îndreptare către trecut:

Când privesc zilele de-aur a scripturilor române
Mă cufund ca într'o mare de visări dulci și senine,
Și în jur par'că-mi colindă dulci și mândre pri-
[măveri,
Sau văd nopți căntind de-asupra-mi oceanele de stele,
Zâne cu trei sori în frunte, verzi dumbrăvi cu fi-
[lomele,
Cu isvoare-ale gândirii și cu rîuri de cântări.

Această tendință de a glorifica trecutul și adesea punându-l în contrast cu prezentul, să biciuească pe acesta din urmă, devine o notă caracteristică a poetului și în același timp unul din cele mai reușite motive ale literaturii noastre. Seninătatea vieții patriarhale, virtuozitatea ei, ieșia evident superioară față de viața în care trăia Eminescu.

Relev numai această notă, fiindcă ea apare pe același plan de egalitate cu profunzimea de cugetare din poezia lui filozofică sau cu profunzimea poeziei lui erotice. Deasupra acestora din urmă, pentru toată suflarea românească de pretutindeni, pentru cel mai ascuns și mai îndepărtat colț de gândire românească, trebuie să insistăm asupra notei patriotice ce se dezvoltă din opera celui mai curat patriot al epocii tulburi în care a trăit.

...Când, la 1883, la Iași se desvelia statua lui Ștefan cel Mare, când fiecare neisprăvit se ridica să-și proclame prin cuvinte falșitatea sufletului lui, Eminescu, aciuat într'una din colibele marginase, pătruns de amărăciune și de mizerie — amărăciunea și mizeria unui neam întreg — izbucnia în accente zdrobitoare:

Ocaziune de procurat mobile!

Cu considerație la plusul de producție, dela fabricanții de mobile

Székely és Réti

din Murășvașarheiu, piața
: Szechenyi Nr. 47. :

Se pot prevedea cu cele trebuincioase mai ieftin. Persoanelor solide pe lângă solvire în rate și fără ridicarea prețului. Mobilă de mirese, în alegere uriașă. La cerere se trimit în provincie bogate colecții de mustre.

*Ștefan, Măria Ta
Tu la Putna nu mai sta...*

*Și apela la marele erou al românismului
să reinvieze și să scape odată țara și românii
de puhoiul cutropitor al streinilor.*

*Și lui Eminescu îi va rămâne, pe lângă
celelalte însușiri superioare, marele merit de a
fi fost adevărat și sincer patriot, dând în fiecare
moment, pilda sufletului lui neîntrecut.*

V. V. Haneș.

Starea sanitară a monarhului. De câteva zile sunt iarăși în curs șvonuri despre starea bolnăvicioasă a monarhului. Cu prilejul cununiei nepotului clironom s'a răcit și suferă de o influență ușoară, ceea ce însă nu-l împiedecă să acorde audiențe.

Principesa Maria Valeria și principesa Gizela cu bărbatul ei au sosit în Schönbrunn.

Sosirea lor, se zice, că ar fi în legătură cu starea sanitară a M. Sale.

Sedințele delegațiilor. Se anunță semi-oficios, că delegațiile își vor începe sesiunea numai între Crăciun și Anul-Nou, când vor ține câteva ședințe în cari vor debate. îndemnitătea bugetului comun al anului viitor. Un apropiat consiliu comun de miniștri sub prezidenția ministrului de externe a contelui Aehrenthal va debate în Viena bugetul comun, fiind chemați la acest consiliu primul-ministru ungar, ministrul de finanțe și ministrul de honvezi.

Teatru ungar în București. Ziarul „Seara” publică următoarele:

„Ziarele românești de dincolo anunță că trupa teatrului ungar din Cluj va da în curând o serie de reprezentații pentru colonia ungurească în București.

Dacă raporturile între noi și vecinii unguri ar fi normale, dacă frații noștri de dincolo n'ar avea situația pe care o au, dacă guvernele ungurești ar respecta naționalitatea și cultura românească — n'ar fi lucru neobiceit ca o trupă de actori unguri să vie la București.

Dar știm, că guvernele ungurești nu, permit trupelor teatrale dela noi din țară să joace în Ardeal sau în ținuturile românești ale Ungariei.

Rar de tot, ca o excepție, se îngăduie câte unui cântăreț român să dea un concert la Sibiu, Brașov sau Arad. Astăvară a fost o minune, că doi trei artiști ai Teatrului Național au putut să joace la serbările din Blaj. Însă ministrul de interne ungar n'a voit să audă de o reprezentație dată numai de artiști ai teatrului național, ci a pretins să joace abia doi trei împreună cu diletanții români de dincolo.

Prea ar fi fost mare primejdia pentru statul „național maghiar”, dacă românii de acolo ar fi putut să admire arta deplină a Teatrului Național din capitala României! Tot astă vară autoritățile ungurești au oprit reprezentațiile d-nei și d-lui Z. Bărsan, artiști ai Teatrului Național, dar cetățeni unguri.

În astfel de condițiuni va înțelege ori cine pricina nedumeririlor presei românești de dincolo, care se întrebă: cum pot juca la București artiștii maghiari, când artiștii români sunt tratați de guvernele ungurești drept niște „agitatori”, huni numai de escortat cu jandarmii?!

Între popoare, ca și între state, trebuie să existe raporturi de reciprocitate. Dacă vecinii unguri doresc ospitalitatea culturală a țării noastre, cea dintâi datorie a lor este să respecte la dânsii acasă cultura românească, mai cu seamă că această cultură hrănește sufletele unei părți însemnate din populația Ungariei.

Suntem noi toleranți, extrem de toleranți față de streini și chiar de neprieteni, dar are o margine și această toleranță.

Din cameră. Respectându-se condițiile armistițiului, în ședința de azi, fiind sâmbătă, s'a luat în desbatere proiectele militare. Când la orele 10 și jumătate președintele Návay a deschis ședința, abia erau câțiva în sală.

S'a pornit o discuție de normă veche asupra proiectelor, în fața unni auditor foarte redus.

Corifeii fiind duși din capitală, nu avem nimic deosebit de înregistrat, cel mult, că gregarii se poartă bine împlinindu-și datoria în senzul dorit de șefii de partide.

Primul orator Kovács Gyula (partidul economic) și-a început discursul cu reflexii antimilitariste.

Apoi polemizează cu Tisza spunând, că nu poate înțelege, ca interesele dinastice și militariste să nu poată fi aduse în congruență cu aspirațiile legitime ale națiunii.

În urmă cu permisia camerei se extinde și asupra chestiei votului universal, declarându-se de fervent aderent al votării secrete.

A urmat la cuvânt justhizatul Lovász Márton. Proiectele militare formează una dintre cele mai importante chestiuni politice. Atacă aspru civismul celor puternici, puși în fruntea conducerii.

După Lovász s'a trecut la interpelații. Deputatul Huszár membru al partidului popular a interpelat pe ministrul-președinte în chestia războiului. Nu a primit răspuns.

Revoluția din China

Tânărul împărat a părăsit Peking-ul și se prea poate ca acest copil — care încă nu și-a putut da seamă, că un neam întreg își îndreptase odată privirile spre el — să fie destinat a încheia șirul împăraților chinezi.

Acum când Peking-ul și-a pierdut aproape toate forțele de rezistență, regentul a fost silit să declare, că nu mai are nici o speranță de a menține tronul împărătesc.

Văduva împărăteasă având în brațe pe tânărul împărat — (care e încă așa de cuminte, încât își sacrifică vanitatea și ambiția mulțumindu-se cu o viață mai modestă, poate însă mai fericită) — urmează acum drumul de scăpare spre Mandciuria și cu ei toată curtea și bunurile împărătești.

Revoluția a câștigat pe toată linia. Peking-ul e încunjurat de toate părțile și parecă conștient de rostul marilor evenimente ce se desfășoară, așteaptă liniștit momentul sosirii unei lumi noi între zidurile sale.

Din știrile relative la situația din China dăm următoarele:

Londra. — Vu Hin Seng marele ambasador al Chinei în America, a fost numit ministru de externe.

Reședința provizorie a guvernului va fi în Vanking. Regentul Peking-ului a declarat, că mandciurienii fiind atacați, el nu va încerca să apere capitala, deoarece și-a pierdut orice speranță de a se mai putea menține imperiul. Ambasada egleză a făcut atenție pe supușii englezi să fie gata, ca la semnal să se refugieze în localul ambasadei. În cursul zilei mai mult de un sfert de milion, de acei cari au a duce ceva cu ei, au părăsit Peking-ul.

Ceice n'au nimic nu țin așa de mult să-și pună viața în siguranță.

Peking. — Micul împărat al Chinei Puji cu ajutorul văduvei împărăteșe a fugit din capitală împreună cu toți membrii dinastiei. Bunurile im-

părătești în 200 căruțe au fost transportate în Mandciuria. De fuga dinastiei numai târziu s'a aflat.

Londra. — Capitala ținutului Honan a proclamat ascară republică independentă și a arborat steaguri albe pe edificiile publice. Viceragele a fugit.

Mulți funcționari și două mii mandciurieni au părăsit orașul. Generalul Jianceng și-a găsit scăparea în colonia germană.

Două vapoare japoneze au plecat din Yokohama spre țărmii nordici ai Chinei.

Mukden. — Studențimea a cerut vice-regelui să declare Mandciuria autonomă. Cererea a fost respinsă.

Școalele au fost ocupate de jandarmi. Populația e foarte agitată contra vice-regelui.

Londra. — Ocuparea Vanking-ului a deschis drum liber revoluționarilor până la Tiencin. Revoluționarii din Tiencin au scos manifeste în cari declară, că încă azi vor ocupa Tiencin-ul. Consulul francez a sfătuit pe vice-rege să părăsească orașul, acesta însă n'a găsit de cuviință să facă aceasta.

Adunarea din Șimleul-Silvaniei

(Sfârșit).

dr. Ștefan C. Pop.

Oratorul spune, că stând în preajma unor evenimente mari, deputații români s'au văzut îndemnați să cutreiere toate părțile locuite de români, sunând clopotul deșteptării. În fața luptei mari pentru drepturi, românii trebuie să formeze un zid puternic, de care să se sfarfe toate valurile ticăloase ale năprasnicului dușman. (Aprobări.)

D. deputat vorbește despre programul nostru național, care se poate rezuma în următoarele: Românul să fie singur stăpân pe soarta, avutul și viața lui. (Aprobării vii.)

Fiind timpul foarte înaintat oratorul spune, că va vorbi pe scurt despre situația politică. Întreaga adunare strigă într'un glas: „Vorbește domnule, măcar până mâne! Te ascultăm și fă-mânzi!”

Oratorul continuă apoi a vorbi despre proiectele militare și despre jertfele îndoite de bani și sânge reclamate de ele, și spune, că românii plătesc bucurosi aceste jertfe, dar pretind nimicirea domniei boerilor, cari de veacuri sug sudoarea și sângele bietului român. (Aprobării vii.) Vorbind despre votul universal, pe care, noi românii, îl dorim să fie: universal, egal, direct, secret și cu votare în comune, — oratorul spune, că partidul lui Iusth ce-i drept luptă și el pentru acest vot, dar românii nu se pot însufleți pentru acest partid, fiindcă el voiește numai întărirea poporului unguresc. (Aprobării.) Vorbește apoi despre bugetul statului și despre distribuția nedreaptă a ajutoarelor de stat.

D. deputat roagă pe sălăgeni să țină strânși laolaltă, să trăiască în bună frăție și să-și iubească limba, legea și neamul. Ureează sălăgenilor viață fericită și încheie cu dorința unei întâlniri în vremuri mai bune. (D-lui Pop i se fac ovății șgomotoase.)

dr. Alexandru Aciu.

D. Aciu își exprimă dorința, că cuvintele frumoase și sincere și sfaturile înțelepte ale conducătorilor români, rostite în această adunare, să găsească răsunet în inimile ascultătorilor și să fie urmate cu credință. (Aprobării vii.) Mulțumește deputaților și fruntașilor, cari au venit în mijlocul poporului sălăgean, credincios steagului partidului național.

Dr. Victor Deleu.

Oratorul declară în numele adunării, că întreg poporul sălăgean urmează cu credință pe deputații români, cari luptă pentru drepturile nu nu-

**Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
ciselare de peatră a lui**

Iosif Nagy
Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferează lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efectuează vinderi în mare și în mic liferez colegilor de branșă și obiecte singuratic, în prețul de fabrică.

mai a românilor, ci a tuturor popoarelor acestei țări. (Aprobări îndelungate).

D. Deleu cetește, iar adunarea primește cu mare însufletire motiunea cunoscută, cu adausul, că adunarea protestează împotriva veleităților, cari vor să spargă solidaritatea partidului nostru național.

După adunare, la hotelul „Național” a avut loc un banchet, la care s'au rostit toasturi multe și frumoase.

Concertul.

La orele 8 seara, la hotelul orășenesc, a avut loc concert organizat de „Fil. fond. de teatru român”, cu concursul apreciatului artist d. Ionel Rădulescu, tenor liric, absolvent al conservatorului din București, și cu concursul doamnei dr. V. Deleu, din Șimleu. D. Radulescu are o voce melodioasă și de o dulceață negrăită. Auditorul numeros a răsplătit cu aplauze îndelungate pe tânărul artist. D. Radulescu a cântat: „Pe mare” și „Lauda lacrimilor”, de Schubert; „Doina ciobanului”, de N. Ganea, bizată; „Adio”, de I. Brătianu, l'a cântat frumos și pătrunzător; „Moțul la drum”, de I. Vidu, a plăcut foarte mult; „Foaie verde de bujor”, de Kirchner, bizată; și „Mugur-mugurel, de Dima.

Entuziasmat de însufletirea publicului asistent, d. Radulescu a mai cântat la urmă, afară de program, „Doina din Bihor”, de I. Mureșian; „Mărită-te mândra mea”, cântec popular și „Mai am un singur dor”, de Șorban.

Acompaniamentul la pian a fost susținut cu multă pricepere și sentiment de cătră mult stimata doamnă dr. V. Deleu, care afară de program a delectat publicul cu „Steluța”, un admirabil pot-puriu de Ivanovici. D-na Deleu a fost foarte mult aplaudată.

Războiul italo-turc

Giolitti despre cruzimile italienilor.

Ziarul „Le Matin” din Paris a adresat eri primului-ministru italian Giolitti o telegramă în scopul de a-i cere părerea asupra rapoartelor corespondenților de ziare englezi și germani, cari s'au exprimat în termeni indignați asupra cruzimilor făcute de trupele italiene la Tripolis.

Giolitti a răspuns prin următoarea telegramă:

„Apreciez motivele cari au inspirat telegrama d-voastră, dar recunosc că nu fără durere și mânie sunt nevoit să revin asupra acestei chestiuni.

„Desmintiri din sorginte autorizată cari să combată măscocirile mincinoase și calomnioase ale unor oameni fără însemnătate, n'au lipsit.

Totuș am vrut să mă adresez în persoană generalului Caneva, pentru lămuriri.

Dacă soldații noștri sunt vinovați de ceva, ei sunt vinovați numai de răbdare și mărinimie.”

Deși eram de mai înainte sigur de acest răspuns, totuș el mi-a făcut mult bine.”

Giolitti pomenește apoi de trecutul armatei și marinei italiene, relevând meritele acestora în termeni entuziaști.

El laudă misiunea civilizatoare a Italiei și accentuează că armata italiană n'a făcut nici o acțiune care ar putea-o face să își plece fruntea.

Zonara bombardată.

Agenția Havas află din Tripolis, că crucișătorul „Liguria” a bombardat Zonara pentru că se deda la contrabandă de munițiuni.

După bombardare localitatea părea pustie.

Numărul victimelor aduse la spital a fost de 18 morți și 41 răniți.

Este cu neputință a se evalua numărul victimelor indigene căci arabii ascund pe cât le stă în putință, morții și răniții.

Războiul va continua și la primăvară

Agenția Havas află din Tripolis, că generalul Caneva a declarat că mișcarea de înaintare care s'a început are numai un caracter de poliție. Italianii vor înainta doar pînă la oaza Zara care e actualmente loc de concentrare și de aprovizionare al arabilor și turcilor. În cursul iernii, generalul Caneva va pregăti expediția în interiorul țării care va începe probabil la primăvară.

Tifosul la Tripolis?

Corespondentul special al ziarului „Frankfurter Zeitung” anunță din Tripolis că puterea inamicului tot nu poate fi încă evaluată.

Forțele de căpetenie s'au acuiat în munți. Cei 600 oameni cu cari au fost întărite azi trupele italiene vor putea recăstiga încurând forturile exterioare, cari acum sunt în mâinile turcilor.

Pierderile ultimelor zile se tănuiesc.

Holera e în creștere. Zilnic se anunță sute de îmbolnăviri. Au murit până acum 200 locuitori și 50 soldați. Spitalele sunt pline. Moscheele au fost transformate în secțiuni de izolare pentru cei cari au venit în contact cu bolnavii. Dar și din aceste moschee se scot zilnic cadavre.

În afară de holeră în Tripolis a început să bântuie și tifosul.

Prețul alimentelor proaspete crește zilnic.

Situația la Derna.

Ultimele știri din Derna spun, că situațiunea acolo este cu totul liniștită.

Trupele sunt în cea mai bună stare de sănătate, așa că vasul-spital italian, care a sosit ieri acolo, a plecat mai departe spre Benghazi fără a fi luat pe bord nici un bolnav.

Deși soldații sufer de frig și sunt zilnic supuși la mari oboseli, ei se arată rezistenți și voioși.

Călugărițele catolice cari, la izbucnirea războiului au fugit din Derna, sau reîntors acum acolo. Ele povestesc despre îngrozitoare acte de cruzime făcute de arabi.

Mănăstirea a fost folosită în absențele călugărițelor de ofițerii italieni, cari și-au stabilit acolo adăpostul.

La reîntoarcerea călugărițelor voiră să părăsească mănăstirea. Călugărițele însă declară, că ei pot rămâne acolo de oarece ele n'au nevoie decât de câteva camere.

Italianii au stabilit la Derna un oficiu telegrafic și telefonic și plănesc construirea unui conduct de apă.

Se crede, că Derna va deveni, după război, o stațiune climaterică de primul rang, de oarece orașul are o poziție încântătoare.

Piața principală a orașului va primi numele de Vittorio Emanuele; o altă piață va fi botezată cu numele primului ofițer căzut în luptă, Mario Bianco.

Italianii desmint victoriile turcești.

„Corespondența politică” din Viena află, că ambasada turcă a primit din Roma o știre oficială cu următorul cuprins:

„Agenția Reuter a anunțat, că după evenimentele din Tripolis dela 10 octomvrie s'a dat un ordin general, ca arabii cari vor fi găsiți cu arme să fie împușcați. În urma plângerii trupelor ordinul a fost însă schimbat de comandantul superior, care a luat dispoziție prin care trupele sunt autorizate a împușca pe

toți arabii cari pot fi bănuți că întrebunțează armele contra Italiei.

Guvernul italian cerând explicații, generalul Caneva a dat următorul răspuns:

„Știrea agenției Reuter nu este adevărată și este absurdă în ce privește presupusa autorizare a trupelor de a împușca pe arabi numai în baza bănușii că ar putea întrebunța armele în contra noastră.

Mulți dintre arabi au fost numai arestați și trimiși cu alți prizonieri în Italia și au fost sustrași astfel pedepsei meritate.

Știrea cu privire la recucerirea orașului Derna de către turci nu este motivată și a fost desmințită chiar de turci.

Liniște complectă domnește în toate orașele ocupate de italieni în Cirenaica.

În timpul ultimelor recunoașteri nu s'au găsit nici urme de prezența inamicului.

Cavaleria italiană a adus materialul de războiu la Benghazi.

La Tripolis italienii au început acțiunea ofensivă pentru interiorul țării. Se pare, că forțele dușmane se află în dizolvare și că arabii vor să silească pe turci a înceta rezistența și a se supune.

O nouă biruință a turcilor

Constantinopol. — Beyul Nechad comandantul suprem al trupelor turcești anunță ministrului de războiu următoarele: În 6 a luni acestuia am bătut și respins pe italieni. Italianii au avut 200 morți. Un batalion al regimentului 83 în ziua în care a sosit din Milano a fost complet nimicit, iar 856 oameni au fost făcuți prizonieri.

Italianii înaintază.

Tripolis. — Marți după amiază regimentul 10 de bersaglieri, cari se afla în aripa stângă a liniei de luptă a înaintat doi kilometri. Acesta este cel dintâi succes după lupte de mai multe săptămâni. Holera — o a treia putere în luptă și poate cea mai primejdioasă — face ravagii înspăimântătoare. Au murit de holeră în Tripolis până acum 460 oameni. Consulul german s'a plâns generalului Caneva că înaintea casei sale morții de holeră zac neîngropați.

Constantinopol. — De mai multeori în timpul nopții la o înălțime foarte mare a apărut deasupra Smirnei o mașină de zburat italiană, care cu ajutorul unui reflector a spionat întăriturile.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriiilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Str. Zece Mai, 3.

Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morhuri interne, de femei, de copii și de urechi.

ARAD

Și-a transpus locuința în strada Deák

Ferenc Nr. 35. (Librăria diecezană).

Consultațiuni: 8—10 ore a. m. și 2—4 ore p. m.

ESTE A LUI

FRANZ ȘI ALBERT RENNER

IN

TIMIȘOARA-IOSEFIN STR. HUNYADI 12.

MARE ASORTIMENT DE

PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.

CALITATEA CEA MAI BUNĂ

PREȚURI IEFTINE.

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE

CORESPONDENŢE

DIN AUSTRIA

Viena

8 nov. u.

Discursul noului ministru-preşedinte. — Guvernul şi Ungaria.

Tabloul, ce îl oferă prezentarea noului ministru în camera austriacă, e tot acelaş ca şi în trecut. Declaraţiile noului şef al cabinetului, făcute cu prilejul intrării în activitate se deosebesc de cele ale antecesorului său, ca şi oul de ou.

Imprejurarea aceasta pare destul de motivată în situaţia noastră politică cu totul deosebită. Până ce nu se va descurca cumva situaţia noastră internă, până ce între germani şi cehi nu se va curma războiul, ministrul prezident oricare ar fi, va trebui să se nazuiască, să afle o „cale mijlocie”, fără să dea prea în dreapta sau în stânga şi — a spune cu cuvinte cât mai multe şi frumoase cât se poate de puțin. Asta va să zică, bărbații noștri de stat cari aspiră a împlini înalte funcții nu au nevoie de mare talent administrativ, cu atât mai mult însă de istețime diplomatică. Această însușire se manifestă în anumite împrejurări prin dibăcia de a spune cu o elocvență strălucitoare cât se poate de puțin.

De acest recept s'a folosit și contele Stürgkh, în expunerea programului său și în schițarea programului politic al noului cabinet.

Contele Stürgkh s'a restrâns la declarații vagi, exprimând generalități și dând asigurări, în mod obișnuit.

Premierul a făcut mărturisirea, că noul cabinet intră în funcție în semnul păcii și al ordinii. Ce este oare mai firesc decât această mărturisire? Cine este chemat să concluzioneze la consolidarea relațiilor dintre singuraticile popoare ale țării, dacă nu guvernul, care are să garanteze menținerea ordinii în stat? Discursul contelui Stürgkh a fost un discurs normal, care a devenit deja tipic.

S'a folosit de clișeu vechiu fără să se abată cătuș de puțin dela tradiții și din acest motiv partidele nu i-au pregătit nici o surpriză.

Această împrejurare nu înseamnă nimic mai mult sau mai puțin, decât că noul ministru președinte nu are intenții serioase de a ieși din vechea încercătură.

Rămâne mai bine la norma veche, nu doară pentru că așa ar pretinde interesele țării, ci fiindcă așa e mai comod.

O singură propoziție conține discursul noului premier, ce exprimă o idee, care merită să fie susținută cu toată convingerea: scopul unui parlament este de a apăra interesele țării și nu ale sale. Dacă membrii majorității ar avea totdeauna în vedere acest lucru, situația noastră politică nu ar fi așa de deplorabilă.

Contele Stürgkh s'a pus în contact cu corifeii singuraticelor partide, pentru a forma o majoritate parlamentară, care ar avea îndatorirea de a rezolva cele mai arzătoare chestiuni puse la ordinea zilei. Din cauza timpului înaintat puțin se mai poate realiza din programul de muncă stabilit. Guvernul poate fi satisfăcut dacă până la Crăciun va rezolva bugetul provizoriu și va putea prelunge regulamentul provizoriu și va avea timp să aleagă membrii delegației.

Ne îndoiim însă și nu numai noi, că noul guvern va putea să se susțină la putere și după anul nou.

Suntem aproape siguri, că noile reforme financiare nu vor fi votate. Baronul Bilnsky deja de acum își pregătește terenul, ca la timpul potrivit să formeze un cabinet parlamentar.

A făcut o neplăcută impresie, că noul ministru președinte nu a făcut amintire în discursul său despre chestia scumpetei. Cu toate că populația țării a fost foarte curioasă să știe, ce dispoziții

va lua noul șef de cabinet pentru micșorarea scumpetei.

Se presupune cu toată legitimitatea, că slăbiciunea și toleranța veche a guvernelor din trecut a îndemnat și pe contele Stürgkh se fie conciliant față de maghiari, evitând apărarea intereselor austriace.

Austriacus.

DIN ROMANIA

Iași

26 oct. v.

De la Teatru Național

Vinerea trecută teatrul nostru și-a deschis porțile pentru o stagiune nouă, a doua de sub direcțiunea d-lui Mihai Sadoveanu.

Teatrul din Iași — cel întâi înființat în țara românească — are un trecut glorios, datorită unor actori talentați — (Manolescu Luchian, Milo etc.) și unui sprijin călduros din partea boerilor moldoveni.

Nicăiri ca la teatru nu este mai simțită dispariția vechei clase de boeri, cari în viața lor simplă, trăită cu tabieturi orientale, dădeau o deosebită atențiune acestei instituțiuni.

În locul lor avem astăzi o clasă suprapusă de bogătași străini, sau mai drept o clasă de străini îmbogățiți, străini de tot ce este al nostru, și fără nici o atracțiune nici pentru teatru. Ei nu merg de cât la trupele franțuzești sau nemțești, pentru a-și arăta vanitatea lor plătesc prețuri exagerate, deși știu bine, că pleacă de la spectacol fără să priceapă nimic.

Pe lângă acestea mai trebuie amintită și indolența inteligenței românești, preferând mai curând distracțiuni ruinătoare pentru fizic și pentru punga, de cât o petrecere nevinovată.

Iată pentru ce, mai ales acum 2—3 ani, actorii erau nevoiți a juca în fața unei săli aproape goală; ba puțini spectatori, stânjiniți de răceala acestei atmosferi, găseau și actorilor o parte de vină...

Se pare, că venirea la direcțiune a domnului Sadoveanu este salvarea teatrului național ieșan. — Se resimte o puternică reacțiune în viața de dincolo și dincoace de cortină.

Cel întâi gând al noului director a fost micșurarea prețurilor, scoborându-le la jumătate, socotind mai de preț săli pline, de cât prețuri urcate și săli nepopulate. Dar inovația a fost fericită, stagiunea trecută s'a încheiat cu un deplin succes moral și chiar material, căci socotelile sau soldat cu un frumos escedent.

În al doilea loc domnul Sadoveanu a pus multă pricepere în alegerea repertoriului. D-sa și-a dat samă, că publicul ieșan amator de teatru e foarte restrâns, dar foarte pretențios, pretinde spectacole alese.

Spectatorul vrea să aibă la teatru cea mai deseversită emoție artistică. Piesa ori românească, ori tradusă, să fie bună și bine jucată.

Apoi a știut să menajeze susceptibilitățile actorilor, a știut să-i încurajeze și să-i stimuleze la muncă, — dând ocaziune fiecăruia să-și arete puterile.

Călăuzit de aceste îndrumări, ne-a dat în anul trecut o stagiune aleasă, cu un repertoriu bine chibzuit și variat, mulțumind până și pe cei mai pretențioși.

Pe aceeași urmă mergem și în anul acesta. Inaugurarea spectacolelor de data asta trebuia s'o facă d. Delavrancea cu trilogia sa: „Apus de Soare”, „Viforul” și „Luceafărul”. Pentru rolul titular din fiecare piesă; Ștefan cel Mare, Rareș, Ștefăniță, se cere un talent puternic. Nimeni de cât Notara nu le-a jucat. Le așteptau ca o serbătoare. Dar cu puțin înainte de 14 octomvrie, ziua fixată,

maestrul anunță, că fiind bolnav nu poate să-și patul.

S'a reluat atunci pentru deschiderea stagiunii cunoscuta piesă a lui V. Alexandri „Despot-Vodă”, pentru a se face cinstea cuvenită autorităților naționale.

Decanii scenei ieșane Aglae Pruteanu și State Dragomir și-au îndeplinit rolurile cu multă iscusință, și piesa a fost iarăș mult aplaudată.

Pentru a doua și a treia seară s'a jucat „Zile de serbătoare”, comedie în trei acte de Carlo Bertalozzi, traducere de I. Barberis. Nu se poate închipui un succes mai desăvârșit la teatrul nostru. Comedia a fost așa de bine jucată, în cât a înduișat până la lacrimi.

Subiectul piesei e acesta:

Bergonzoli (Vlad Cuzinschi) un bogat negustor de cai, trăește la țară de câți-va ani cu o doamnă, fără să știe că dânsa are o fiică într'un pension. La o vacanță fiica (dna Natalia Profir) capătă invoirea directorului de a vizita pe mama ei, cu gândul să-i facă o surpriză de ziua ei. Întru cât mama nu o luase nici odată din pension și despre a cărei situație delicată în casa lui Bergonzoli fiica nu avea cunoștință.

La Bergonzoli era mare chef. Rămas singur în grădină, desgustat de viața ce o duce fără rost, dânsul aude sunând. Când deschide e surprins de dragălașia fetei, al cărei chip i-amintește de propria lui fiică moartă în fragedă vârstă. Dar fata când înțelege rolul ce avea mama ei în casa aceea, nu voește să mai stea nici o clipă și determină și pe mamă să plece.

Durerea lui Bergonzoli e fără margini. După apariția fetei i-se păruse că viața va avea un scop și pentru el. Nu știe ce să facă pentru a împăca pe mititică. I se șoptește că mijlocul e să se căsătorească cu mama. Mulțumirea, fericirea lui e mare când poate strânge la piept pe fiica lui.

D. V. Cuzinschi merită toate laudele. Nu și-a jucat rolul, ci l'a trăit. Fiecare vorbă e firească, fiecare gest e cumpănit, nu se cunoaște nici-o meșteșugire. E o creație care face meritul artistului.

Dna Profir în rolul fiicei a fost o fetiță ireproșabilă. Și accentele ei așa de sincere, așa de naive, ni-au procurat emoțiuni așa de curate, în cât ochii multora erau în lacrimi.

Am avut o sară de adevărată artă și de sigur piesa va face serie, se va ridica la maximul de seri pe care-l poate îngădui publicul nostru.

T.

DIN ȚARĂ

Blaj

— 10 nov. n.

In jurul revistei „Flacăra”. Un „nou” oaspe nechemat. Un glas al vremurilor.

Luna lui noemvrie ne-a adus o plăcută nou-tate literară în Blaj: — „Flacăra” din București, de sub direcția d-lui Constantin Banu.

Era așteptată cu multă curiozitate și apariția, primului număr al „Flăcării” în vitrina librăriei a însemnaș și a umplut de bucurie pe mulți.

În sfârșit a apărut „revista” de mult așteptată și dorită de întreg publicul românesc, „revista” unde să-și dea întâlnire toate condeele măestrelor scriitorilor noștri, începând dela cei mai bătrâni până la cei mai tineri mânăuitori ai condeului. Să ne bucurăm, că în sfârșit s'a aflat „omul”, care să înfăptuiască visul tuturor, de a creia o revistă, așa precum de fapt — a apărut „Flacăra”, de sub direcția domnului Constantin Banu.

Această revistă e așa precum visam aproape cu toții: o revistă săptămânală, literară, artistică și socială pusă sub direcția unui om cult și en-

Mijlocește bani

pe ipotecă, amortizare
și cu cambii pe moșii, ori
case de chirie, sub condițiile
 ∴ cele mai favorabile ∴

Sücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca Nr. 8.

: Casă proprie lângă filiala poștală :

tuziast și totodată, un om cu mult gust pentru frumos. Că domnul C. Banu întrunește condițiile de mai sus, o dovedește îndeajuns primul număr al „Flacării”, care apare într-o haină gătită cu mult gust pentru frumos, și într-o execuție tehnică, care face mândrie atelierelor Socec. Chipul de pe copertă al maestrului Delavrancea, parcă se desprinde, să vorbiască. Celelalte ilustrații a marelui compozitor german Franz Liszt și a marelui nostru Eminescu, de asemenea sunt foarte reușite. Iar ce privește caricaturile actuale ale revistei e îndeajuns să amintesc, că maestrii lor sunt: Iser și Ary Murnu, caricaturistii „Furniceii”.

In sfârșit „Flacără” e revista, care trebuie să se afle pe masa tuturor cărturarilor și a tuturor familiilor române dela noi.

A sosit în Blaj un oaspe cu totul „nechemat” un anume „Grünberger Aron” care și-a deschis o prăvălie în piață alături de a celeialalte „nație” de teapa ăștuia „Sinberger”.

Și zău, că-i nostim întreg cazul acesta de nouă colonizare a perciunaților dela Blaj! In piața istorică a anului — 48, a Blajului românesc, unde strălucesc zidurile seminarului teologic, a gimnaziului român, a școlii de fetițe — între cari străjuește superbă „Mănăstirea sf. Treimi” ca o chezeșie a vremilor apuse — în această piață se ivesc acum sporadic „perciunații” cu tot calabalăcul lor de sdrențe și se așează alături de aceste istorice edificii.

E o impestrițare, care strică întreg coloritul românesc al pieței Blajului.

In piața asta se înmulțesc străinii, văzând cu ochii sub indiferentismul așa de regretabil al celor mai mulți. Românesc e aici numai „Consumul” și prăvălia de manufactură a lui August Stupariu. Incolo — jidani, de talia lui Sinberger și soții. Trist, dar adevărat!

In aceste vremuri, când s'a dovedit cât de mult prețuiește solidaritatea între frați, precum s'a văzut asta la marile serbări culturale de astăvară — cred, că ar fi o supremă necesitate, să întindem mâna de ajutor numai acelor comercianți și meseriași cari sunt din sânul neamului nostru — și nu să îmbogățim cu avutul nostru orice străin venit cu perciuni de prin Galiția, iar ca mâine devine răsfățatul cu lanț de aur, peste jiletca cea după ultima modă.

Să ținem în evidentă — aparițiile veneticilor ăștora, și să mai slăbim pe viitor cu dragostea față de — dumnealor —, căci sunt sigur, că și comercianții noștri fiind încunjuțați de dragostea publicului românesc întreg, vor ști să satisfacă și cele mai rafinate gusturi... Numai „prin noi înșine” vom putea ajunge oarecândva la realizarea visului din vremuri...

Nicu Poenariu.

Cu să fim cruțați de munca și speșele îmbinate cu provocarea restanțierilor, pe calea aceasta rugăm pe toți abonatii ziarului nostru, să binevoiască a grăbi cu plățirea abonamentului.

Pe couponul mandatului postal, rugăm a se indica numărul de pe fășia sub care primesc ziarul.

Cu stimă:
Administrația ziarului
„ROMÂNUL”

Dr. ȘTEFAN TAMASDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Litere - Arte - Științe

NE-AM DESPĂRȚIT ATUNCIA...

Ne-am despărțit atunci
Sub teiul plângător,
Intr'un amurg de toamnă
Când visurile mor.

Ne-am despărțit atunci
Și-am plâns în urma ta
Și mă gândeam frumoasă
Că nu te-oi mai uita.

Dar m'am pierdut în lume
Cu dorul meu năntang, —
C'amanții 'n ziua de astăzi,
Se uită, nu se plâng.

Alex. Cotruș.

DOR

M'a străbătut un crud fior
Când vântul mi-a rupt florile;
Și dupăce-apar zorile
Eu plâng încet în urma lor...

Cu suflet pustii și stins,
Eu străbătând cărările
Pustii, în toate sările —
Un dor de ducă m'a cuprins!

Aș vrea să am aripi să sbor
Unde apune soarele,
Unde mi-au mers odoarele,
In lumea florilor ce mor!

Cornelia Langa.

Scrisoare

Diaconului Grigore Prundea

— Sfârșit. —

Știu eu că se va sălăslui încurând pacea și dragostea cea dreaptă într-o nouă; că tu vei înțelege că eu nu dintru ale mele și pentru ale mele grăesc și trăiesc așa, chiar dela picioarele singurului nostru învățător și stăpân, din chiar cuvintele lui și duhul lor; știu că nu vei face ca jidovii cei orbi și amarnic rătăciți, să te întrebi de mine: „Cum de știe acesta toate astea? Un luncan, un mirean, un cetaș din altă chemare!”

Știu că-ți vei aduce aminte sau vei căuta în tot dinadinsul și cu durerea deșteptării să afli adevărul și duhul acolo unde a fost lăsat și păstrat nouă tuturor. Dela cine este chemarea? și del cine alegerea? Privește la tine chiar. Ai fost tu chemat și ales până acum? Caută și-ți adu aminte de Corneliu și de Petru! Ce, n'ai vrea să crezi că a trecut Mântuitorul, cel învâțat și înălțat și așezat la dreapta Tatălui, și prin gloata în care eram și eu pierdut până mai ieri, și a cuvântat: „Eu sunt pâinea ce voi da eu, carnea mea este pe care o voi da eu pentru viața lumii. Cine mănâncă carnea mea și sângele meu îl bea, viața veșnică va avea și eu îl voi deștepta la ziua de apoi! Cine va mânca carnea mea și sângele meu va bea, acela în mine va rămâne și eu într-o el.” Și eu am dat în genunchi și am strigat: „Doamne, ia-mă cu tine, lasă-mă la tine!” Și pe măsură ce se luminează într-o mine puterea și slava și dulceața cuvântului biblic și evanghelic, mă cutremur de priveliștea pe care ne-o arată Ioan evanghelistul ca săvârșindu-se după rostirea cuvintelor de mai sus:

„Din clipa aceea se furisară mulți dintre ucenicilor lui și nu mai purceseră cu el!”

La fiecare cuvânt biblic pe care-l citesc sau îl aud, se arată ochilor mei duhovnicești „câte o ceată care se furisază și nu mai purcede cu el”, — în inimă și în cuget!

„...?”
Da, actual este „să te miri” cum de mă preocup eu în chipul acesta cu credința biblică și cu

credința lui Christos. Mirarea aceasta este, ca să zic așa, eterul mentalității omului modern!

Nu numai mireni de toate calitățile și chemările au pus „chestiunea religioasă”, imperativul religios abstract (mistic) și concret, în cele mai retrase și ascunse și trândave (pasive), unghere ale labirintului, făpturei noastre, dar o sumedenie de teologi și chiar de preoți au fost și sunt intimidați și zdruncinați din halamalele adesea ruginite ale „chemării lor”, și ar fi bine să ne retragem odată în turme numeroase spre „pustie” și să ne sirguim, cât ne stă în putere, a cerceta temeiul și originea și ratiunea frazei moderne: *Religia este chestiune privată!*

Privește tu, Grigore, programul zilnic al unui om modern obicnuit: fiecare oră se consumă într-o grabă și nerăbdare nespūsă, o oră înghite pe cealaltă, asemenea unor vârtejuri, și în repeziciunea aceasta se ndeasă în pâlăua orelor tot felul de „chestiuni de ordine și însemnătate comună și publică”, până târziu, până se culcă oamenii, fie că sunt trudiți de grija și nesățitul acelor chestiuni comune și publice, fie că vor să profite și ei de bunurile culturai și ale civilizației comune și publice!

Ce se va întâmpla, ce se 'ntâmplă, când, trăindu-și zilele și vremea astfel, va căuta bietul om modern să ridice odată pe an din beciurile private ale făpturei sale peatra unghiului?

Și dacă acum, nu cad mulți lângă ea grămadă și nu cade ea peste mulți, — acum! acum! — este că cei mai mulți au uitat de ea și nu mai încearcă a o cerceta! Căci o, este absolut „nmodern” a face o astfel de încercare!

Sentințele și maximele lui Hristos au ajuns o „proprietate comună” a creștinilor și a necreștinilor, conștientă sau incoștientă, arbitrară, neobligatoare, jucăria criticii sau a intelectului, adesea un obiect de lux al mobilelor minții moderne; dar optativele, conjunctivele și imperativele acelor sentințe „nu mai sunt de modă, actuală”.

Chestiune privată!

La aceste cunoștințe am ajuns însă, dragul meu Grigore, prin renașterea din mine!

Nu prin ele „m'am hotărît” a ridica peatra aceea nestimată la pragul inimei, a-i deschide toate ușile și ferestrite făpturei mele ticăloase pe măsura timpului meu, cu care până mai ieri eram trup și suflet, ca să se reverse într-o ale mele și peste ale mele lumina cea adevărată.

Uneori tresare, ca dintr'un vis spălăcit și un glas strășnic strigă din adâncurile mele:

„Dar noi de mult nu mai urmăim pe Hristos! De mult ne căpătuim, mănăcăm în numele lui, ne îmbogățim, ne întărim, ne stăpănim și ingrozim în numele Lui, ne certăm, zidim și sădim, umilim, disprețuim în numele Lui! — Și nu umblăm după El, cu El, prin El! — Și El ce zice? ce face? Ce va zice? ce va face?”

Și mă mir, mă mir tot de parcă m'ași desira de mirare, că nu ies toți preoții noștri înfricoșăți, umiliți, treziți, în gloatele și turmele împrăștiate, să strige cu glas tare:

„Am gresit mult și amar, toți am rătăcit! Veniți, veniți alergând, să vă scăpați sufletele și cu ele pe-ale noastre! Veniți, că iacă se fac semne, și poate mâine va începe să se schimbe fața cerului și a pământului, și câți nu vor avea untdelemn și candelale lor!”

Sau dacă azi suntem un popor sănătos, un neam înțelept, răbdător, încrezător, pildă de hărnicie și de statornicie într-o acareturile părinților noștri, numai prin noi suntem? N'a avut Dumnezeu de știrea noastră, și numai sprefala și cinstea noastră și-a pus El mâna blajină pe creștetul soartei noastre? la tū în cercetare, frate, trecutului creștinesc, traiul cucernic în frica și în bucuria Domnului al neamului nostru, și compară-l cu istoria biserică și a păstorilor ei în apus... fără greș n'am fost nici noi în fața lui Dumnezeu, ca tot omul; — dar tu ia în cercetare și asemănează!

Și noi azi să cedăm „splendorilor” materiale și tehnice, raționale și estetice ale apusului care acum iar s'a nămolit vartos în feerica mocirlă a Părintelui Minciunei mândre? — Noi, acolo, așa de aproape de vetrele răsăritului cu lumina lui neasemănată după care — iată, îți jur! — atâtea suflete speriate, îndurerate și nevătămate de aci, din

Această însușire îl ridică în rândul marilor apostoli, cari au vestit credințe noi, surpând din temelie multe prejudecăți, cari stânginesc evoluția progresistă.

Se înțelege, ca orice apostol fanatic, uneori trece marginile în dorul lui de a clădi un nou templu omenirii, templul științei.

Ostwald nu numai ca profesor și savant s'a impus, ci tot atât de mult și ca popularizator al științei, desfășurând o intensivă activitate literară pe terenul științific.

Deocamdată înregistrăm numai operile lui cele mai de seamă:

a) Baza științifică a chimiei analitice. b) Evoluția științei.

Dintre cele filosofice: 1. Cerințele vremurilor. 2. Despre materialismul științific. 3. Principiile generale ale filosofiei naturaliste și (cea mai interesantă operă științifico-filosofică). 4. Oamenii mari.

Am ținut să schitez în linii vagi personalitatea marelui savant german, ca apoi altădată să tălmăcesc credințele lui noi.

Cordac.

CĂRȚI ȘI REVISTE

La masa calicului (nuvele și schițe) de *Caton Theodorian*. 179 pag. preț 1 leu 50 bani. Pus între scriitori ca Pătrășcanu, Brătescu-Voinești, Demetrius, Gârleanu, — d. Caton Theodorian se distinge prin personalitate proprie, și apare un admirabil povestitor, pe lângă că are o minunată bogăție de amănunte, cari nu plictisesc, ci întocmai ca la Demetrius, atrage, și îndeamnă pe cetitor să citească din ce în ce mai cu atenție.

Surprinde însă de multeori, că Brătescu-Voinești, și o frumoasă variațiune de colorit, abundă în toate nuvelele ori schițele din volum. D. Caton Theodorian este în rândul celor mai buni nuvelisti români, apreciat nu prin reclame, ci prin putința publicului de a judeca ce e bun și ce e rău. De aceea e și mai puțin cunoscut. Acei cari încă nu l-au citit, vor afla citindu-l încă un bun scriitor, — în care scop recomandăm cu plăcere volumul de față.

*

Păstorul sufletesc, (anul VI, nrul 11) este o bună revistă de moralizare, care ajută mult la educația sufletească a popoului nostru. Găsim și în acest număr interesante predici bisericesti.

Cronica feminină

Din lumea modei

Manșon cu pene. Pentru a varia un pic moda, încă nedecisă pe acest timp de trecere cu zile insolite care împiedică scoaterea scumpetelor cu blănării, admirate Cécile Sorel, dela Comedia franceză, a avut fantazia a repeta pe manșonul elegant de muselină-mătăasă, penele frumoase ce-i împodobeau pălăria gingașă de catifea.

Parizienele n'au ezitat a o imita.

Căci, manșonul admite foarte multe posibilități de mișcări și plăsări grațioase, și dă prilej la tot atâtea efecte de eleganță; iar așa ceva nu lasă neexploatat o franceză. Cum însă, frumoasele noastre nu vor să le rămână în urmă, nu peste mult vom vedea și la noi manșoane împănate și în-caripate.

*

Hărtia de epistole. Are și ea evoluțiunile sale, supuse toanelor modei mai mult, câte odată însă și gustului bun, ca în cazul acestei inovațiuni despre ce voim să ne întărim aici.

Firește, e vorba de corespondența doamnelor. Căci hărtiile continuă a-și scrie pe largi coale de hărtie, cu firma sus, mai totdeauna lineate, nu o-

dată chiar vertical și orizontal în același timp, și care admit lungi expuneri grave.

Sexul frumos urmează însă și aci alte norme pentru mult-puținul, — după împrejurări, — ce are a spune.

Răvașele sale sunt mici și înguste, adevărate bilețele drăguțe, ușor umplute chiar și dacă n'avem nimic a spune, cu ajutorul frumoasei scrieri de pension francez, ce stă ca înfiptă, și, cum poate fi extinsă în toate dimensiunile după plac, lasă să spui mult pe loc strimt ori invers.

Imitând (scuzați) exemplul pomenit, în acest timp al pretențiunilor de egală îndreptățire la toate și-au pus și ele de-asupra monogramul; apoi numele întreg, apoi au tot adaus: adresa exactă, poșta din urmă, stațiunea căii ferate, biroul pentru telegrame, numărul telefonului, ziua de recepție, ora vizitelor, un citat, un motto...!

Și întreaga litanie se repetă și pe dosul plicului, probabil pentru informarea factorului.

Când avea să urmeze și genealogia, un gest brusca șters toate aceste date și a pus în loc autogramul gravat

Astfel scrisoarea începe cu *suprascrerea*, și aceasta se repete, inomisibil, și pe plic iarăși, cu semne mari.

Așa erau creațiunile ultime.

Ce le înlocuște acum e fără doar și poate mai estetic, cel puțin acum, înainte de a fi exagerat. La Paris au fost lansate modelele noi; fără orice epitafor, purtând numai o floare mititică, gravată frumos în un colț, o roză, garoafă, vioarele, crin, lacrimioare, — floarea favorită a corespondentei.

Lată un mijloc mai direct, pentru a exprima ceva din sufletul celei ce scrie. — Iar cutare cavalier se va bucura, că știe ce flori să aleagă.

C. O. Nizza..

INFORMAȚIUNI

Arad, 11 noemvrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță neînsemnată schimbare în temperatură, pe alocurea la vest ploii. Prognostic telegrafic: vreme moderată, pe alocurea la vest ploii.

Temperatura la amiazi a fost de 8,5 C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe octomvre Cor. 11,80
Secară pe aprilie „ 10,32
Cucuruz pe maiu 1912 „ 8,38
Ovăs pe aprilie 1912 „ 8,61

Pagini de viață.

Și-a prins în păr o floare parfumată
Și acum se privește în oglindă —
Ce dragă-o fi cui dragă o s'o prindă,
Și cât o să mai fie sărutată.

Un dar frumos dela un crai de ghindă—
Mătușa-i spune 'n cartea Țermecată,
Și câtă bucurie 'n casa toată
Și voe bună 'n curte și în tindă...

Trec zece ani... E doamna enervată
Și-asteaptă mult pe domnul ca să vie.
Dela biroul dela primărie.

— Așa? Acuma vii?

— Nu fi turbată!

— Ah, las' că-i scriu mătușei iar să vie! —
Și hodoronc, tronc, praf o farfurie.

S.

Protopopul Banat-Comloșului. Azi, în 29 oct. (11 nov.) a hirotesit P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp pe nou alesul și întăritul protopop al tractului Banat-Comloș *Mihail Păcațian* întru protopresbiter în capela episcopescă.

Primind astfel părintele Păcațian și binecuvântarea P. S. Sale, sperăm, că antagonismelne ce au turburat violent înde-

lungată liniștea tractului văduvit prin repentina moarte a regretatului Paul Miulescu, vor dispărea, luându-le locul sub înțeleapta conducere a noului protopop o activitate fecundă și sănătoasă pentru întărirea neamului și a bisericei românești.

Noului protopresbiter îi urăm viață lungă, sănătate și energie pentru conducerea bună a destinului credincioșilor în credința lui.

D. Cezar B. Popovici, excelentul arhitect român din Viena, are la expoziția muzeului austriac pentru arte decorative, inaugurată marți, două interioare, cari sunt cele mai admirate între multele lucruri frumoase expuse în acest an: este un colțșor de ceai, pentru dame, invitată și foarte draguț, apoi un despărțământ din restaurantul „Zur grossen Tabakspfeife“ ce este acum în zidire și care va fi alătura de restaurantul dela gara dinspre Budapesta (Staatsbahnhof), instalat tot după proiectele d-lui arhitect C. Popovici, de o eleganță și frumusețe artistică fără păreche în capitala Austriei.

Arthur Balfour a renunțat la conducerea partidului conservativ din parlamentul Angliei. Are 63 ani și a fost din cele mai marcante figuri a vieții politice din Britania-mare.

Schimbări de garnizoană. Din Viena ni se anunță, că batalionul 1 și 4 al regimentului 64 de infanterie va trece în anul viitor la Orăștie, resp. Abrud în garnizoană, iar compania 5 din bat. 12 de pionieri va fi mutată din Alba-Iulia la Pola.

Personale. Căpitanul *Eugen Mateserean* dela regimentul 7 de honvezi (Oravita) a avansat la gradul de major și a fost trecut la regimentul 6.

— La 1 nov. fost a avansat locotenentul-auditor *Simeon Piso* dela judecătoria militară din Esseg.

Sincere felicitări.

Doamna Curie va vedea în premiul Nobel ce i s'a votat acum a doua oară (întai l-a primit regretatul Curie), pentru lucrările sale epocale în chimie, pe lângă o recompensă frumoasă a unei activități laborioase de savant, și un fel de omagiu ce se aduce femeii insultate atât de brutal prin vânarea după senzații a reporterului dela „Le Journal“ ce se numește Ferdinand Hauser și care a calomniat-o în felul cel mai defaimant.

Nr. 2 din revista „Flacăra“, care apare la București sub direcțiunea d-lui C. Banu, publică un senzational de frumos articol de impresii din văzduh, scris de genialul nostru aviator, *Aurel Vlaicu*. „Flacăra“ se află de vânzare la librăria diecezană din Arad și la toate librăriile românești din Ungaria, cu 16 filieri exemplarului.

D. Ionel Rădulescu tenor liric, absolut al conservatorului din București, clasa de operă Dimitrie Popoviciu-Bayreuth, va aranja joi, în noemvrie a. c. seara la 8 ore în Dej în sala cea mare a otelului „Europa“ concert, după programul ce se va distribui seara la casă. Bilete se capătă la băncile „Someșana“ și „Banca populară“, iar seara la casă. Venitul net este destinat pentru scop filantropic. La eventuala dorință a tineretului după concert va urma dans.
Comitetul aranjator.

† **Paul Budiu.** Familia regretatului profesor Paul Budiu din Brașov, a cărui moarte am anunțat-o ieri, a dat următorul necrolog: Adânc mahnici aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietinelor și cunoscuților noștri, că prea iubitul și neuitatul nostru soț și tată *Paul Budiu* profesor la gimnaziul gr-or. român din Brașov și membru în diferite corporațiuni și societăți, după lungi și grele suferințe a încetat din viață mercuri, în 8 noemvrie st. n. la orele 3 și jumătate p. m. în al 56-lea an al etății, al 29-lea an al fericitei sale căsătorii și al 32-lea an al carierei sale profesionale. Rămășițele pământești ale neuitatului defunct se vor ridica din casele proprii, Ciocrac nr. 18, sâmbătă, în 11 noemvrie st. n. la orele 3 p. m. și se vor depune spre vecinica odihnă în cimitirul bisericii sf. Nicolae din Scheii-Brașovului. Brașov, în 8

noemvrie n. 1911. Fie-i țarina ușoară și memoria binecuvântată! Filotea Budiu, ca soție. Paul, rigo-rozant în med. Constantin, absolv. la acad. com., Filotea ca fii și fiică.

Mulțumită. Familia Popovici din Viena ne trimite următoarea mulțumită:

Vă rugăm să primiți adânc simțita noastră mulțumită pentru bunătatea manifestată spre mângăierea și alinarea durerii noastre, la ireparabila pierdere a mult iubitei noastre surori.

Viena, octomvrie 1911.

Cesar și Lucia Popovici.

Serată literară în Arad. Duminecă, 12 noemvrie n., ora 8 seara, muncitorii români din Arad, aranjază în sala „Mille-nium”, o serată literară, urmată de conferință, declamații, muzică instrumentală și monoloage. Muncitorimea română este invitată a lua parte în număr cât se poate de mare la aceasta serată literară.

Intrarea liberă.

Convocare. Despărțământul Cluj, aparținător Reuniunii învățătorilor din Arhidieceza gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș în senzul §. 21 din statute, își va ține adunarea de toamnă la 26 noemvrie st. n. a. c. în Feleac, — la care avem onoare a invita P. T. membrii fondatori și ordinari, precum și pe toți binevoitorii școlii. Program:

1. Participare la serviciul divin la 8 ore dimineața. 2. Prelegere practică. 3. Deschiderea ședinței. 4. Aprecierea prelegerii practice. 5. Disertațiuni. 6. Aprecierea disertațiilor. 7. Raportul casarului și bibliotecarului. 8. Statorirea locului pentru ținerea adunării viitoare, designarea disertațiilor. 9. Alegerea biroului. 10. Alegerea alor 2 membri verificatori. 11. Eventuale propuneri. 12. Inchiderea ședinței.

Feneșul-săsesc, 5 noemvrie 1911.

Ioachim Pop m. p., președinte. Vasile Galoș m. p. secretar.

NB. Cine dorește a lua parte la masa comună, are a înștiința de d. Ioan Lucaciu, inv. în Felek—Feleac până în 23 nov. c. Cei insinuați mai târziu nu se vor lua în conziderare.

Fragmentul unei drame a lui Sofokles. Istoricianul dr. A. S. Hunt din Londra a anunțat societății „Royal Society”, că a găsit un fragment al dramei „Jehnente” a lui Sofokles. În sânul acestei societăți științifice descoperirea lui Hunt a pricinuit mare senzație, deoarece până acum era cunoscut numai titlul acestei drame a lui Sofokles.

Mitropolitul din Blaj — bolnav. Din Budapesta primim întristătoarea știre, că I. P. Sa mitropolitul dr. Victor Mihályi, care de câteva zile petrece în Budapesta, unde a luat parte la congresul catolic, ieri s'a îmbolnăvit și a fost transportat la sanatoriu Grünwald. I. P. Sa suferă de o boală de intestine. În săptămâna viitoare I. P. Sa se va supune unei operațiuni la clinica profesorului Dollinger.

Dorim înaltului prelat cât mai grabnică însănătoșare!

Sycinski, asasinul lui Potocki făcut scăpat. Uciderea guvernatorului galițian a contelui Potocki, a produs la timpul său o mare senzație, atrăgând atenția tuturor. Se știe, că un motiv politic a determinat pe studentul Miroslow Sycinski ca să comită această crimă. Studentul vedea în guvernator pe cel mai mare dușman al existenței rutenilor și o datorie națională îi impunea să se sacrifice pentru a îndepărta pe acest asupritor al neamului său. Hotărârea fiind executată, studentul n'a scăpat dinaintea judecării, care l-a osândit la moarte prin ștreang.

Motive necunoscute și considerațiuni de un ordin înalt — diu grația M. Sale — au schimbat însă sentința de moarte în douăzeci ani închisoare.

Sycinski și-a început pedeapsa în penitenciarul din Stanislau.

Azi se telegrafiază din Stanislau că Sycinski e dispărut din închisoare. Faptul acesta a fost observat dimineața când celula era goală, iar îmbrăcămintea de rob a lui Sycinski era sub pat. S'a constatat, că osânditul nici nu durmise, deci dispăruse de timpuriu din închisoare, iar evadarea, după toate indiciile, cu mult înainte a fost hotărârită și așa de bine pregătită încât să nu întâmpine nici o dificultate. Se crede, că rutenii au plătit liberarea lui Sycinski cu o sută mii coroane. După o știre Sycinski a trecut în Ungaria, sau a și părăsit-o până acum.

Despre această senzațională evadare se trimit rapoarte foarte amănunțite, iar faptul este interpretat în multe feluri.

În Lemberg e o convingere generală, că Sycinski numai cu învoirea și concursul pasnicilor penitenciarului a părăsit celula sa și apoi închisoarea. Studentul era tratat foarte delicat de către paznici, încuviințându-i-se tot felul de înlesniri. Aproape zilnic era vizitat de prietenii lui politici. Eri l-a văzut chiar mama sa. Toți aceștia cunoșteau hotărârea lui Sycinski în fața lui însă nu se putea citi nimic, era liniștit ca ori când.

Gratiile de fier dela geamul celulei au rămas neatinse, iar încuetoarele sunt în bună stare, ceea ce înseamnă, că nimic n'a fost forțat, ci ușa i-s'a deschis de cei ce aveau cheile.

Tovarășul de închisoare a declarat, că el dormind n'a băgat de seamă când și cum a dispărut Sycinski. Locnitorii din jurul închisoării declară, că pe la miezul nopții un automobil a stat câteva minute în dosul zidurilor închisorii. Evadantul este urmărit în toate părțile, va fi greu însă a-l prinde, fuga sa fiind sprijinită de un întreg aparat de prieteni și pregătită de mult timp. Se crede, că el călătorește deghizat ca femeie, având act de legitimație.

*

Un ziarist primește următoarele informațiuni dela sora mai mică a lui Sycinski, soția deputatului dr. Revicki:

Studentii ruteni sunt foarte însuflețiți în chestiunea aceasta, ei văd în Sycinski un martir național, pe care cu prețul vieții lor au jurat a-l libera. În scopul acesta ei s'au înțeles asupra mai multor modalități.

Sycinski a ezitat de mai multe ori a încerca eliberarea sa. Doamna Sevicki se teme, că mama sa va fi arestată, deoarece ea în ziua evadării a vizitat pe fratele său, deci nu se poate presupune, că ea să nu știe de intențiile fiului său.

*

După cercetările făcute acum în Stanislau s'a constatat, că *Sycinski cu trei zile înainte a evadat din penitenciar, părăsind însă au ascuns faptul.*

Până acum patru părăsiri au fost arestați. Părăsăbul Nuda a făcut o declarație senzațională. A recunoscut, că el a înlesnit evadarea, ceilalți însă nu pot fi învinovați. Locotenenta provincială a Galiției a trimis în Stanislau un jude instructor special.

Accidentul unui aviator. Aviatorul francez Renaux, celce a câștigat acum de curând un premiu de o sută de mii lei în sborul ce avea să execute azi i-s'a întâmplat un accident grav. Un vânt puternic i-a răsturnat mașina trântind-o la pământ.

Pilotul a căzut din aparat frângându-și coastele și clavicula dreaptă. A fost rănit și la ureche

de răcele aparatului. Medicii au sperență că Renaux va fi scăpat.

Renaux este unul dintre cei dintâi aviatori francezi. Zborul ce avea să-l facă azi era pentru un premiu al ministerului de războiu.

Sunt mândru că-s român! Sub acest frumos, sugestiv titlu „Libertatea” din Orăștie publică articol de fond ca „răsunet la o vorbă a inimilor slabe”, dovedind într'un mod lămurit prin înșirarea cronologică a mărețelor momente istorice, cari le-a trăit neamul nostru de viitor strălucit și plin de viață.

Dăm din acest frumos articol măcar câteva propoziții, cari spicuite totuș dovedesc îndreptățirea fiecărui român, să zică: *Sunt mândru că-s român!*

„Mă uit prin paginile istoriei neamului românesc”, și multe lucruri minunate văd încă în ele...”

„Dacă te gândești, frate române, că dela Mihai Viteazul (1600) până la 1840, aproape două sute și jumătate de ani, țările române n'au mai avut armată națională, și că abia la 1840, acum 70 de ani, începe să se înjghebeze iară o armată națională și în Moldova și în Muntenia, — și că această armată, abia înfiripată, la 1878, bate pe turci la Plevna așa precum e știut, că i-a bătut, iar azi scriu foile marilor state, că *chestia puterii în răsăritul Europei e în mâinile României și armatei sale!* — atunci să nu vedem noi oare cât a crescut în însemnătatea sa acest neam, și să nu fim mândri de a fi mădulări ai lui, și să nu legăm cele mai frumoase nădejdi de viitorul lui, că el și mai mare și mai tare și mai însemnat decât azi ajunge-va a fi? Dar e aceasta o înaintare nu în pas domul, așezat, treptat, ci în galop! — lucru ce numai la un neam plin de viață și de viitor, îl putem vedea!

Când măsur cu gândul adâncul prăpastiei în care era aruncat acest neam până chiar înainte cu 70—80 de ani, și îl văd la ce înălțimi s'a ridicat pe cuprinsurile unde inima lui bate, — apoi să-mi dee fiecare voce să zică, că:

— *Sunt mândru că-s român!*

Procesul atentatorului Niegus. În zilele de 28 și 29 noemvrie st. n., vor avea loc la Curtea cu juri din Viena, debaterile procesului tâmplarului Niegus, care după cnm am amintit și noi la vremea sa, a comis un atentat cu revolverul asupra băncii ministeriale din parlamentul vienez.

Vor participa ca martori ministrul justiției Hohenburger, care a scăpat de glonte ca prin urechile acului, și primul ministru Stürgkh.

Cantină școlară. Vrednica reuniune a femeilor române din Lugoj va deschide la 1 Noembrie a. c. v. din nou cantina școlară, unde va da în cursul iernii la 50 de elevi și eleve dela școalele gr. or. și gr. cat. de acolo prânz cald fără plată. Pentruca să poată face lucrul acesta creștinesc, oamnenii de bine din acest oraș dau fiecare câte ceva pentru masa copiilor.

Cantine de acestea sunt multe în România, mai ales la orașe dar și la sate, unde copiii vin din depărtări mari la școală și mulți la ameazi nu se mai pot duce acasă, așa că trebuie să se mulțumească cu o bucată de pâine rece. Sunt și la noi multe comune, unde ar avea rost astfel de cantine școlare.

Colonie portugheză atacată de indieni. Ziarul „Berliner Tageblatt” primește din Lissabona știrea că indigenii din colonia africană Angola au dat foc instalațiilor și s'au dedat la un jaf general.

În regiunea Kassai mai multe triburi de războinici indigeni au atacat pe coloniști și au ucis un mare număr de europeni în cele mai groaznice torturi.

Naționalitatea celor uciși nu e încă cunoscută.

Între coloniștii europeni domnește mare panică.

Biciușca argumentează... Reichsratul e mereu locul celor mai urâte scandaliuri. Se pare că cele două parlamente ale monarhiei noastre țin cu tot nădinsul să se întrecă. În scurt timp și-au câștigat un prea dubios „prestigiu” în fața străinătății, care nedumerită trebuie să-și formeze cele mai stranii concepții asupra felului de a se interpreta parlamentarismul în Austro-Ungaria.

În aceeaș săptămână, când în parlamentul ungar, un orgolios scandalagiu amenință pe un antagonist de principiu cu arma, în camera austriacă, deputatul radical Malik atacă cu biciușca pe naționalistul Hummer stărnind un scandal să-i meargă vestea.

Iată cum s'a petrecut:

Vineri la sfârșitul ședinței Reichsratului, după încheierea discuției bugetului deputatul naționalist-german Hummer în frul unei interpelații amintește faptul că radicalul Malik e un simplu palavragiu, care caută să bârfească asupra tuturor. Despre el a susținut de ex. în publicitate, că în cursul unei vorbiri ar fi jignit adânc pe deputatul Seidl cu câteva expresii, cari nu se pot reproduce. Constata deci că Malik e un mincinos isteric de profesie.

Malik îi răspunde foarte agitat sfârșind cu următoarea frază edificatoare: Față de asemenea pușlamale, ca Hummer, eu voi întrebuița biciușca.

În timpul ce vorbește aceste cuvinte, deputatul Hummer se apropie de tribună. Malik intrerupe:

— Iată pehlivanul! și-și agită biciușca ce o purta la dânsul.

Hummer: Nu mă tem de biciușcă.

La sfidarea aceasta, Malik ieșit din minți, se repezi la Hummer și-i aplică câteva lovituri de biciușcă în față.

Fața lui Hummer se umplu de sânge. Nu se mai poate stăpâni. Se aruncă la Malik, dar intervenția deputaților îi zădărnicește atacul. În acelaș timp însă câțiva inși desarmează și pe Malik. Agitat la extrem acesta răcnește besmetic:

— „De acum am să viu cu revolver la ședințe și oricine-mi va reaminti sentința de desavuare a juriului de onoare îl voi împușca.”

Cauza principală a scandalului trebuie să știm, a fost observațiune malițioasă a deputatului Hummer, care constatând că afirmațiunile lui Malik debitate în publicitate, sunt neadevăruri, a ținut să instrueze o coardă susceptibilă, spunând, că nu-i poate cere seamă de cele scrise, fiind Malik desavuat de către nă juriu de onoare.

Hummer a renunțat la mandat, în urma acestui scandal.

Familie măcelărită. Citim în „Românul” din America: În orașul Ellsworth, Kansas, s'a comis un așa omor cum foarte rar s'a mai întâmplat.

William Showman, soția sa și trei copilași au fost aflați luni dimineața omorâți într'un mod de tot barbar. Omorul s'a săvârșit în decursul nopții pe când toți dormiau. Cadavrele au fost dărăbuite cu un topor. Odaia în care s'a întâmplat omorul a fost plină de sânge. Păreții, podelele și chiar și plafonul odăii erau stropite cu picături de sânge.

Intr'un pat a fost omorît bărbatul, soția și un copil de abia 11 luni.

Tot în aceea odaie într'un alt pat au fost omorâți cerialți doi copii dintre cari cel mai mare abia era de 6 ani.

Poliția cu toate cercetările de până acum nu a putut da de urma mizerabilului. Familia măcelărită a trăit în relații bune cu toată lumea și nu

se poate ști din ce cauze a fost măcelărită în acest mod.

Încă în acea seară întreaga familie a fost în vizită la o vecină din apropiere de unde s'a reintors pe la orele 9 seara. Timpul în care s'a întâmplat omorul nu se poate ști și cei mai apropiați vecini sunt la o distanță de 400 de pași așa că nu s'a putut auzi nici un strigăt al desperaților.

Nouă conjurație în Serbia. Din Belgrad se anunță: se svonește, că s'a pornit mișcare și s'a constituit o societate secretă cu scopul de a provoca o revoluție internațională în Serbia.

În cercuri politice nu s'a dat mare importanță acestor svonuri până în timpul din urmă.

În zilele trecute adecă a ieșit la iveală, că societatea secretă are o întinsă organizație și că mai mulți oficiali activi sunt înscriși ca membri.

Noua Palestină. S'a petrecut la un examen dela școala comunală aflătoare în Budapesta strada Toldi.

Invățătorul întreabă pe un elev:
— Ce este zionismul?
Elevul răspunde:
— Silința jidovilor de-a întemeia o țară jidovească.

— Unde a voit să întemeieze jidovii țara aceasta?

— În Palestina.
— Și le-a succes?
— Nu le-a succes.
— Și acum ce voesc?
— Voiesc să o întemeieze în Ungaria....

Pierre Loti și călugărițele. Pierre Loti, celebrul scriitor francez mai zilele trecute a săvârșit o faptă nobilă, asigurând existența mai multor călugărițe.

Intr'un suburbii murdar al Parisului, unde fumul și sgomotul fabricilor face insuportabilă viața, e situată o mănăstire de călugărițe catolice.

Călugărițele, cari îngrijesc copiii părăsiți ai muncitorilor din fabrici, în urma unei hotăriri a poliției, în care se spune că ordul călugărițelor s'a dizolvat au trebuit să părăsească mănăstirea, ajungând pradă mizeriei.

Pierre Loti auzind de maltratarea călugărițelor, a intervenit la guvern, ca să li-se acorde vechile privilegii și să li se pună la dispoziție mănăstirea; iar guvernul a luat în seamă cererea lui Loti. Notăm că Pierre Loti e protestant.

Succesul socialistilor din America. Din New-York se telegrafiază: După buletinele oficioase cele mai nouă în statul Ohio, șase inși dintre candidații social-democrați au fost aleși de prefecți. În Shenectady nu numai noul prefect e social-democrat, ci chiar și funcționari de frunte ai antistiei orășanești.

În Kanaas, Michigan și New-Mexico socialistii au învins pe toată linia.

Noul cabinet din Portugalia. „Pester Lloyd” primește din Lisabona următoarea telegramă: Angasto Vasconsellos a fost încredințat din partea președintelui republicei cu alcătuirea noului cabinet portughez.

Nicăiri ca în Rusia. Din Berlin se anunță: Ministerul de marină din Rusia a descoperit mari abuzuri în jurul zidirii noilor vase de războiu.

Comisia însărcinată pentru cercetarea cauzei, a stabilit, că fabrica de vase de războiu din Kronstadt, căruia ministerul i-a plătit prețul vaselor comandate, nu a construit decât scheletul de lemn al vaselor de războiu, iar banii au dispărut.

Distincție. Din Monitorul oficial: M. Sa împăratul, a acordat crucea de cavaler al marelui ordin leopoldian, ilustrului domn Ioan Mezei, jude român la curie.

Inregistrăm cu bucurie și satisfacție distincția binemerită.

x Dacă este vorba de *Oleul de pește*, cugetă la oleul „Zoltan” pentru că acesta nu e preparat, nu conține rășină și glicerină, ci este cel mai curat oleu de pește. E ușor de mistuit, recomandat de medici și plăcut publicului. Oleul de pește Zoltan se capătă în toate farmaciile și costă sticla 2 coroane. Marca adevărată „Zoltan” îl recomandăm în cutii închise.

x Ești amputat și vrei să cumperi o mână sau picior artificial potrivit? În cazul acesta adresează-te cu încredere la *renumitul institut de artă ortopedic I. Keleti Budapesta*. Picioarele și mânele artificiale Keleti, precum și mașinile de umblat și răfănat, sunt cele mai bune. Umblat elegant și ușor! Garanție pe mai mulți ani! Execuție tehnică fără cusur! Mai multe mii de scrisori de recunoștință dela renumiți medici și pacienți! Prețuri convenabile! Cataloage ilustrate trimite gratis și franco fabrica de artă higienice pentru bolnavi *I. Keleti Budapest IV Koronaherczeg-utca 17*.

x Rostul medicamentelor în contra vâenei de aur (emoroide) este să sisteze cauza constipațiunii, acestei boale neplăcute. Experiențele câștigate în spitalul general din Viena dovedesc că „*Apa amară naturală Franz Iosef*” (Ferencz József), deja în decurs de câteva ore produce un scaun moale și cu toate ocaziunile alină durerile. Se capătă în prăvălie de apă minerală în apotece.

Aviz! Am onoare a aduce la cunoștința Onor. public românesc, căci după o praxă îndelungată, făcută prin Viena și Berlin, în primele ateliere și prăvălii, mi-am deschis atelier și prăvălie de ghete bine asortat în strada Grecilor Nr. 9 (Sassebeș) Sebeșul-săsesc. Atrag atențiunea On. cetitori, cum că efeptuiesc ghetele cele mai practice pentru *picioare suferinde*, și lucruri de *fason*, pentru cari garantez, că le execut conștiințios și grabnic, după cerință. Comandele le trimit urgent, deslușiri și informațiuni dau gratuit. Rog sprijinul On. public românesc: *Ioan Tincu*, specialist de încălțăminte pentru picioare suferinde. *Sászsebes, str. Grecilor Nr. 9*.

Aviz! Fiecare român de bine, care are lipsă de mașini agricole, motoare cu benzin, ferării, arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borobeni-ter). Sprijiniți pe Români!

Nou! Atragem atențiunea on. cetitori asupra tuseratului lui *Iqaz Sándor*, care și-a deschis cea mai mare prăvălie de giuvaerice în Arad, Piața Andrassy (Palat. Minorităților), unde se pot cumpăra cele mai bune oroloage de buzunar, serviciiuri, etc.

ECONOMIE-FINANȚE

Banca austro-ungară

(Oesterreichisch-Ungarische Bank — Osztrák-Magyar bank)

de Gavril Todică

Profittele și împărțirea lor.

Rezultatul tuturor operațiilor se oglindește în profittele nete, realizate an de an, Nu e fără interes tabloul lor pe anii din urmă.

In	1904	s'a	cifrat	la	Cor.	12,491.536.79
„	1905	„	„	„	13,269.323.34	
„	1906	„	„	„	21,203.091.83	
„	1907	„	„	„	29,931.019.48	
„	1908	„	„	„	21,639.877.22	
„	1909	„	„	„	17,064.201.08	
„	1910	„	„	„	21,151.578.14	

Un paradox. Câștigul cel mai mare l-a realizat Banca în 1907, an de crasă, de amar financiar, de scumpete a banilor.

Fenomen analog vom constata la Banca Națională a României pentru anul de crasă 1899. Fenomen analog vom constata la toate băncile de emisiune în ani financiari grei. Lucrul e ușor de explicat, pe cât e de reprobabil din partea ziaristice nepricepătoare. Băncile de emisiune, ca regulatoare, ca busole a situației financiare, trebuie să-și apere rezerva metalică, să apere valuta, să echilibreze cursurile intervalutare, circulația de bilete. În toate aceste trebuie să se conformeze situației internaționale, căci banul nu știe de frontiere geografice. Când în America izbucnește criza și sute de firme se dau peste cap, evident că băncile din Anglia, Germania, Franța etc. nu pot rămânea indiferente, bine știind că viața economică-financiară

Atelier dentistic Rudolf Novac

specialist — dentist.

ARAD
Piața Tököly Nr. 7.

Am onoarea a aduce la cunoștința onor. public, că atelierul meu dentistic îl mut în Piața Libertății Nr. 5 unde îl măresc după recererițele cele mai moderne.

Cu toată stima:

RUDOLF NOVAC,
DENTIST.

KOHN JAKAB

VĂPSITOR ȘI ZUGRAV.

ARAD, STR. WEITZER-JÁNOS 17.

ANGAJEAZĂ ORICE LUCRARE DE SPECIALITATE. EXECUȚIE SOLIDĂ CU PREȚURI SCĂZUTE. LUCRĂRI PENTRU PROVINCIE SE EXECUTĂ PROMT ȘI ELEGANT.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,

aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. Telefon 438.

Mare izvor de cumpărat ieftin

KOPETKÓ KÁROLY junior

PRĂVĂLIE DE MODĂ.

ARAD, STRADA WEITZER-JÁNOS,
(Palatul minorităților).

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 477.

Cu ocaziunea timpului de toamnă și iarnă, recomand costumele cele mai bune de stofe duble, catifea pentru haine, flanele franceze de lână, mătăsuri pentru bluse, muselină și escharpată de mătase pentru teatru precum și cele mai moderne mărfuri de blănării. Mare magazin de fabricații din patrie. Pânzături și servitii de masă, precum și albituri pentru bărbați. La cumpărări în bani gata 5% rabat.

Serviciu prompt.

S'a deschis!
prăvălia nouă de giuvaere a lui

IGAZ SÁNDOR

ARAD, piața Andrassy (palatul Minorităților).

Asortiment bogat din cele mai moderne, bijuterii, arginterii și oroloage extra-fine. Apartament deosebit pentru articlii de argint-china.

Prețuri moderate!

(Fiți atenți la firmă).

Magazinul electrotehnic al lui

Kalmár József

Arad, str. Salac Nr. 2.

Telefon: 242.

Montează motoare electrice pentru industriași, instalează lumina electrică cu prețurile cele mai moderate, etc. etc.

BLĂNĂRII

precum: beauri, (muft), tocuri de picioare. Jachete după croiu englez și francez, berletueli (cuptușeli) cu lână etc.

Reparări și transformări bune și eficiente se pot executa la

NICOLAE GRUȚIA

BLĂNAR DE LUX.

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS, Hunyadi-ut. 9.

ASSAEL IACOB ȘI FIUL

Telef: 835

Arad, drumul Radna 23.

Fabrică de mașini, motoare, instrumente și mașini agricole. Lifturi de povară. — Planuri și preliminarie gratuit.

Ces. și reg. privilegiatele
Bandage pentru surpături

cu pelote de gumi pneumatice, sunt cele mai perfecte.

Corsete pentru doamne și domni, în toate cazurile de vătămături și morburii ale părților corporale inferioare.

Giorapi de gumi pentru sgârcituri de arterii și vine.

Mâni și picioare artificiale în cazuri de amputări

Aparate ortopedice pentru marș și sprijinit (cârji).

Corsete artificiale pentru defecte corporale. Aparăte ortopedice pentru băeți și fete, precum și tot soiul de articli pentru sanatorii se confecționează după cele mai nouă sisteme și mai modernă tehnică cu prețuri moderate originale de fabrică.

Cele mai nouă liste de prețuri ilustrate, cari conțin c-a. 3000 ilustrațiuni și îndrumări de folosință se trimit la cerere *gratuit și franco* de către „Fabrica ces. și reg. priv. de bandage și specialități medicale a lui

KELETI I. BUDAPEST, IV., Prov. Koronaherczeg-ut. 17.

Fondată 1878.

Telefon 13—76.

Dumitru Martin

măestru tâmplar

Orăștie—Szászváros (casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale foarte uscate. Intreprinde și execută conștient tot felul de lucrări aparținător branșei acesteia, aranjamente interne și lucru pentru edificii, oriunde, și în orice stil.

— Preț convenabil! —

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări : în branșa aceasta. :

Face și execută planuri de zidiri pe lângă prețurile cele mai moderate.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în servițiul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atențiune a publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu prețuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de școală** dela 200 cor. în sus.

Cu distincă stimă:

T. POPOVICI,

profesor de muzică.

∴ **SIBIU, strada Cisnădiei N-rul 7.** ∴

(Vis-à-vis de hotelul „Împăratul roman“).

ATELIERUL DE LĂCĂTUȘIE ARTISTICĂ DE CLĂDIRI ȘI DE CÂNTARE

Mark Gartner

Arad, Piața Libertății Nr. 11.

Primește și execută prompt culant și cu prețuri moderate orice fel de lucrări în bransa de lăcătușie precum: ferăriile la clădiri, zăbrele la morminte și pregătiri și reparaturi solide de cântare. Cu preliminare de spese servește gratuit.

∴ Contând la binevoitorul sprijin, rămân ∴

Cu deosebită stimă:

MARK GARTNER.

Arme de vânătoare

sistem Novotny,

Revolvere

sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramofone de tot soiul, violine, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, citere, harmonice. Binoculi și ochiane originale franceze, ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate modern de ras, jamantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jente de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitate cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conturent semestral sau anual dela

„GENTRY“

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijlocoste mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Arpád-tér Nr. 5.

∴ Telefon Nr. 671. ∴

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fleri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.

Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comanțele din provincă se execută încă în aceeași zi.

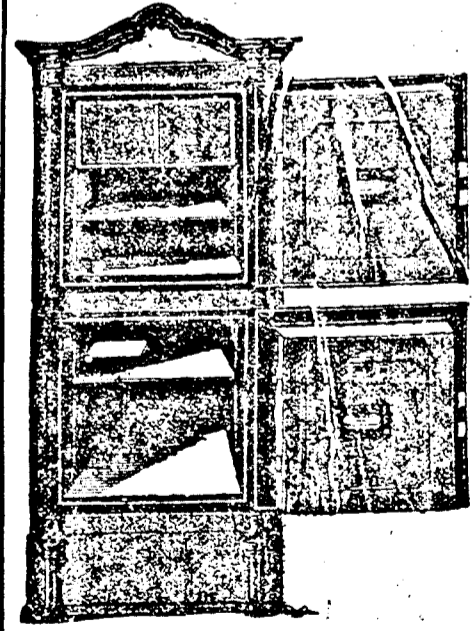
25 (11)

Prima fabrică transilvană

ces. și regală privilegiată de

Casse de fer și oțel și lăcătușerie de artă și construcție instalată cu forță electrică.

Serviciu solid, prompt și conștiențios.
Prețuri moderate.

Cataloge de prețuri gratis și franco.
Prima referințe.

E. Purece,

Sibiu—Nagyseben, Strada Faurului

(Schmiedgasse) Nr. 19.

GHEORGHE IANCOVICI

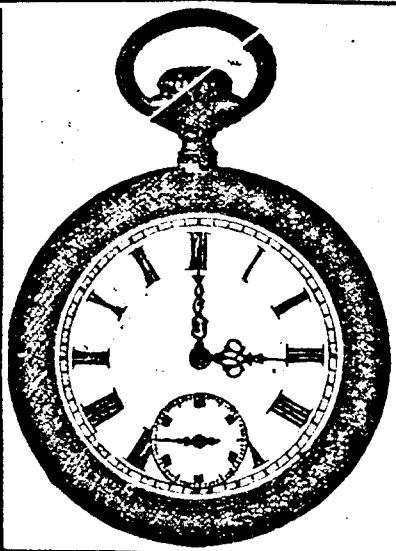
prăvălie de
manufactură.

Arad, strada Forray Nr. 2.

Sosind noutățile de toamnă și de iarnă, am onoare a încunoștiința on. public românească, că în prăvălia mea de manufactură se află cele mai fine stoffe, flanele și parcheturi în modelele cele mai noi, și totodată pânzături, șifoane, garnituri de damast, ciorapi, corsete, umbrele, și multe alte lucruri de soiul acesta. Rog binevoitorul sprijin.

Cu deosebită stimă:

GHEORGHE IANCOVICI.

Cele mai bune **orologie**
Cele mai solide și **juvaericele**
cele mai moderne
atât pe **bani gata**, cât și în
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință
în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VÂRȘET
LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva **HUGO APFELBAUM**

GEL MAI MARE DEPOSIT DE
MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

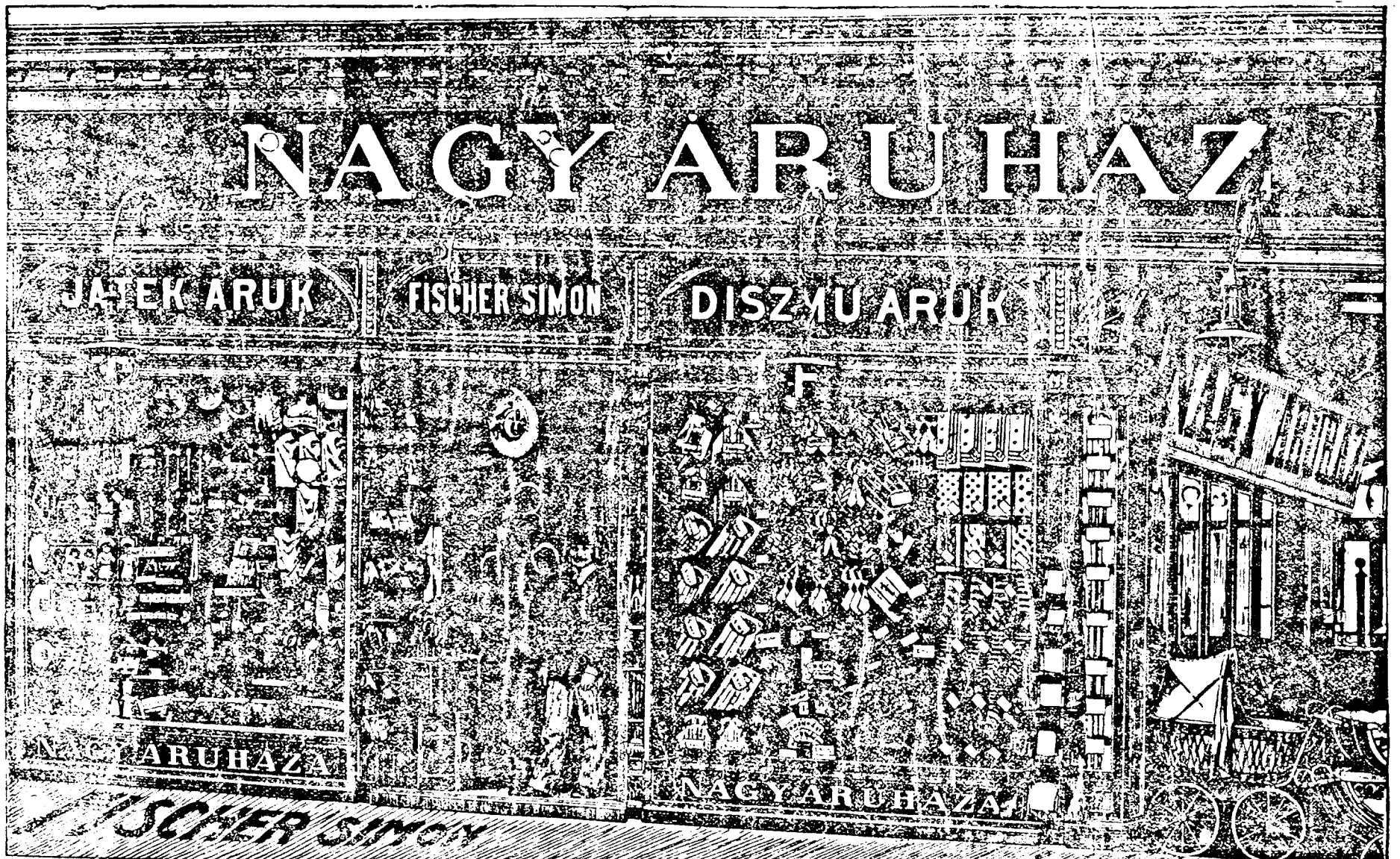
CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII.
PREȚURI MODERATE.

VÂRȘET STR. KUDRITZER

No. 11 și 16.

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

FISCHER SIMON

ARAD, Szabadság-tér 12. Cel mai ieftin izvor de cumpărare din com. Arad

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.